

IZDAVAČ

Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Biro rada Podgorica

ZA IZDAVAČA

Vukica Jelić

AUTOR

mr Goran Šćepanović
Verica Popović

GRAFIČKA OBRADA I ŠTAMPA
Štamparija „OBOD” A.D. Cetinje

TIRAŽ

200 primjeraka

ANKETA POSLODAVACA 2009/2010

SADRŽAJ

1. UVOD	9
1.1. Cilj i zadaci istraživanja	9
1.2. Predmet istraživanja	10
1.3. Sadržaj istraživanja	10
1.4. Metodologija istraživanja	10
1.5. Populacija i uzorak istraživanja	11
2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	16
2.1. Anketirani poslodavci prema oblicima svojine	16
2.2. Anketirani poslodavci po djelatnostima	17
2.3. Anketirani poslodavci prema djelatnostima i oblicima organizovanja	18
2.4. Anketirani poslodavci prema oblicima organizovanja	21
2.5. Anketirani poslodavci prema dužini vremena poslovanja	22
2.6. Anketirani poslodavci prema veličini preduzeća	23
2.7. Broj anketiranih poslodavaca prema periodu osnivanja	25
3. ZAPOŠLJAVANJE U 2009. GODINI	27
3.1. Ukupan broj zaposlenih, prema kategoriji zapošljavanja	27
3.2. Ukupan broj zaposlenih, po djelatnostima	29
3.3. Obrazovna struktura zaposlenih	31
3.3.1. Obrazovna struktura zaposlenih po opštinama regije Podgorica	31
3.3.2. Obrazovna struktura zaposlenih po djelatnostima poslodavaca	33
3.4. Obuka i usavršavanje zaposlenih	34
3.4.1. Obuka za zanimanja	34
3.4.2. Organizovanje obuke po određenim zanimanjima	35
3.4.3. Obuka za dodatna znanja	37
3.5. Priliv zaposlenih u 2009 godini	39
3.5.1. Broj novozaposlenih	39
3.5.2. Odliv radne snage	43
3.5.3. Slobodna radna mjesta	45
3.6. Deficitarna zanimanja	47
3.7. Viškovi radne snage	53
4. OČEKIVANO ZAPOŠLJAVANJE U 2010 GODINI	57
4.1. Očekivano zapošljavanje u sezoni	57
4.2. Očekivano zapošljavanje u toku godine	58
4.3. Predviđanje smanjenja radne snage za 2010 godinu	61
4.4. Očekivano zapošljavanje u naredne 2 do 3 godine	62
4.5. Zapošljavanje lica sa invaliditetom	64
4.5.1. Zapošljavanje lica sa invaliditetom u posljednje dvije godine	64

4.5.2. Zapošljavanje lica sa invaliditetom uz određene subvencije	65
4.6. Zapošljavanje Roma	69
4.6.1. Zapošljavanje Roma u posljednje 2 godine	69
4.6.2. Namjere zapošljavanja Roma	70
5. SARADNJA SA ZAVODOM ZA ZAPOŠLJAVANJE	73
5.1. Saradnja sa Zavodom za zapošljavanje	73
5.2. Način obezbeđenja radne snage	75
5.3. Očekivanja i sugestije	76
REZIME	78
PRILOG	81
Upitnik za poslodavce	83

SADRŽAJ TEBELE I GRAFICI

Pregled tabela:

Tabela 1: Anketirani poslodavci	12
Tabela 2: Anketirani poslodavci prema oblicima svojine	16
Tabela 3: Anketirani poslodavci po djelatnostima	17
Tabela 4: Anketirani poslodavci prema djelatnostima i oblicima organizovanja ..	18
Tabela 5: Anketirani poslodavci prema oblicima organizovanja	21
Tabela 6: Anketirani poslodavci prema dužini vremena poslovanja	22
Tabela 7: Anketirani poslodavci prema veličini preduzeća	23
Tabela 8: Broj anketiranih poslodavaca prema periodu osnivanja	25
Tabela 9: Ukupan broj zaposlenih na dan anketiranja, prema kategoriji zapošljavanja	27
Tabela 10: Ukupan broj zaposlenih po djelatnostima	29
Tabela 11: Učešće djelatnosti u ukupnom broju zaposlenih	30
Tabela 12: Obrazovna struktura zaposlenih	32
Tabela 13: Obrazovna struktura zaposlenih po djelatnostima poslodavaca	33
Tabela 14: Organizovanje obuka kod poslodavca za određena zanimanja	35
Tabela 15: Organizovanje obuka kod poslodavca za dodatna zanimanja	38
Tabela 16: Broj novozaposlenih po opštinama regije Podgorica	39
Tabela 17: Broj novozaposlenih po djelatnostima	40
Tabela 18: Novozaposleni po zanimanjima novozaposlenih	41
Tabela 19: Odliv radne snage žena	44
Tabela 20: Odliv radne snage po djelatnostima	44
Tabela 21: Slobodna radna mjesta po djelatnostima	46

Tabela 22: Deficitarna zanimanja	48
Tabela 23: Deficiti posebnih znanja	53
Tabela 24: Razlozi postojanja viškova	54
Tabela 25: Struktura viškova	55
Tabela 26: Očekivano zapošljavanje u sezoni po djelatnostima	57
Tabela 27 a: Očekivano zapošljavanje u toku godine po djelatnostima	58
Tabela 27 b: Očekivano zapošljavanje u toku godine po zanimanjima	60
Tabela 28: Predviđanje smanjenja za 2010. godinu	61
Tabela 29: Zapošljavanje u naredne 2-3 godine	62
Tabela 30: Zapošljavanje lica sa invaliditetom u posljednje 2 godine	64
Tabela 31: Zapošljavanje lica sa invaliditetom uz određene subvencije	66
Tabela 32: Zapošljavanje Roma u posljednje 2 godine	69
Tabela 33: Da li biste zaposlili Rome?	71

Pregled grafikona:

Grafik 1: Broj zaposlenih prema djelatnostima, u anketiranom uzorku	31
Grafik 2: Broj zaposlenih prema stepenu stručne spreme u opštini Podgorica	32
Grafik 3: Organizovanje obuke na nivou Regije	34
Grafik 4: Ukupan odliv radne snage	44
Grafik 5: Slobodna radna mjesta	45
Grafik 6: Identifikacija deficitarnih zanimanja	47
Grafik 7: Razlozi deficita	47
Grafik 8: Najveća zastupljenost deficitarnih zanimanja po djelatnostima	51
Grafik 9: Broj deficitarnih radnika po stepenima stručne spreme	52
Grafik 10: Deficitarna zanimanja po godinama starosti	52
Grafik 11: Identifikacija viškova	53
Grafik 12: Viškovi po opštinama	54
Grafik 13: Dužina radnog angažovanja lica sa invaliditetom	65
Grafik 14: Zapošljavanje lica sa invaliditetom uz određene subvencije	68
Grafik 15: Zapošljavanje lica sa invaliditetom uz određene subvencije, prema dužini angažovanja	68
Grafik 16: Angažovanje Roma, prema dužini perioda angažovanja	70
Grafik 17: Dužina vremena angažovanja Roma	72
Grafik 18: Dalja saradnja na Anketi	73
Grafik 19: Na koji način bi voljeli da dobijate i popunjavate anketni upitnik	74
Grafik 20: Da li ste do sada saradivali sa Zavodom za zapošljavanje	74
Grafik 21: Na koji način ste saradivali sa Zavodom	75
Grafik 22: Način obezbeđenja radne snage	75

1. UVOD

1.1. Cilj i zadaci istraživanja

Od 2003 godine, kada je urađeno prvo istraživanje, Anketa poslodavaca se uvrstila u redovne istraživačke aktivnosti Zavoda, odnosno u redovno godišnje konsultovanje poslodavaca. Kao takva predstavlja najvažnije istraživanje koje organizuje Zavod koristeći svoje ljudske resurse. Ujedno Anketa poslodavaca predstavlja najvažnije i praktično jedino istraživanje, ovog obima, u Crnoj Gori, u okviru problematike zaposlenosti i zapošljavanja.

Ovo je četvrta godina za redom kako se istraživanje i obrada podataka, kao i prezentacija istih organizuje na nivou sedam regija Crne Gore, koje čine biroi rada Zavoda za zapošljavanje sa pripadajućim kancelarijama. Ankete poslodavaca 2009/10 organizovana je na nivou regije Podgorica, koju čine opštine Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin, opštine koje organizacijski pripadaju Birou rada Podgorica-Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Opredjeljenje Zavoda da se istraživanja realizuju na regionalnim nivoima, rukovođeno je činjenicom da tako organizovana istraživanja pružaju veću mogućnost detaljne analize regionalnih specifičnosti, dok se njihovim objedinjavanjem dobija cjelovitija i sadržajnija slika stanja na nacionalnom nivou.

Osnovni cilj ovog istraživanja je bio da se prikupi što veći broj podataka, na osnovu kojih bi se ostvario uvid u stanje crnogorskog tržišta rada, odnosno ove Regije, a koji bi u narednom periodu uticao na modeliranje aktivnosti Zavoda u dijelu usklađivanja ponude i tražnje radne snage. Cilj anketiranja poslodavaca je bio i da se kroz intervju sa poslodavcima ostvari neposredan kontakt i bolje međusobno upoznavanje, što svakako doprinosi sticanju povjerenja, kao jednom od glavnih preduslova za uspješan rad i saradnju.

Potrebe za određenim podacima diktirale su da strategija prikupljanja podataka bude ekstezivna, a ne intenzivna, odnosno da se orijentišemo na prikupljanje što više raznorodnih podataka uz ostajanje na površini i odustajanje od detaljnog ispitivanja svakog pojedinačnog aspekta, što može imati za cilj neko drugo istraživanje.

Saglasno definisanim ciljevima, opredijeljeni su i zadaci istraživanja:

- prikupljanje podataka za analizu zaposlenosti i zapošljavanja u 2009. godini,
- prikupljanje podataka za analizu očekivanih kretanja u oblasti zaposlenosti i zapošljavanja.

- identifikacija i struktura poslodavaca ove Regije,
- istraživanje mišljenja, ocjena i stavova poslodavaca o saradnji sa Zavodom u
- zadovoljavanju kadrovskih potreba poslodavaca,
- evidentiranje promjena u strukturi registra poslodavaca i ažuriranje istog.

1.2.Predmet istraživanja

Uopšteno, ali svakako ne i dovoljno precizno određenje predmeta glasilobilo bi da je istraživanje posvećeno utvrđivanju stanja aktuelne i očekivane zaposlenosti i zapošljavanja u 2009/2010 godini, kojeg određuje veliki broj karakteristika, koje ujedno i konkretnije definišu predmet ovog istraživanja.

Predmetom istraživanja obuhvaćeni su: obim i struktura zaposlenosti u 2009.godini, planirano zapošljavanje u 2010.godini, podaci o strukturi poslodavaca, deficitarni kadrovi, viškovi radne snage i saradnja poslodavaca sa Zavodom.

1.3.Sadržaj istraživanja

U skladu sa određenim predmetnim okvirima istraživanja, projektovani su sadržaji koji su ujedno bili osnova za definisanje pitanja u Upitniku i osnova za obradu prikupljenih podataka.

Obrada podataka je prilagođena osnovnom cilju istraživanja, odnosno opisu stanja tržišta rada u regiji Podgorica, pri čemu su korištene tehnike deskriptivne statistike.

Utvrđena je distribucija frekvenci odgovora ispitanika, što znači da su u prikazu rezultati saopšteni u procentima u odnosu na ukupan broj ispitanih.

Obrađeni podaci prilagođeni su potencijalnim korisnicima za različite namjene. Pored toga, dobijeni pokazatelji su obrađeni tako da, u komparaciji sa pokazateljima iz drugih izvora, odnosno perioda, mogu predstavljati valjanu osnovu za dublju analizu pojedinih segmenata funkcionisanja tržišta rada u svakoj opštini posebno, kao i na nivou Regije.

1.4.Metodologija istraživanja

Istraživanje je obavljeno sistematskom neeksperimentalnom metodom-anketnim upitnikom, na uzorku veličine 588 ispitanika u regiji Podgorice. (Opštine: Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin)

Ovogodišnji mjerni instrument-upitnik je nešto izmijenjen u odnosu na upitnike iz predašnjih godina. Naime, svako istraživanje koje je realizovano do sada donijelo nam je određena iskustva i saznanja, ugradilo nova znanja i poboljšalo tehničke mogućnosti, što je i uticalo na to da se upitnik poboljša i pojednostavi u pravcu dobijanja svih neophodnih pokazatelja za stvaranje adekvatne slike Crnogorskog tržišta rada.

Radi kontinuiteta i uočavanja eventualnih trendova u svakom istraživanju, pa i u ovom, zadržan je veliki broj istih poslodavaca i određen broj istih pitanja. Najveća pažnja u konstruisanju upitnika posvećena je onim pitanjima koja su od najveće važnosti za rad Zavoda, odnosno servisiranje usluga, za kreiranje određenih mjera i programa.

Ovogodišnji upitnik je imao 26 pitanja, podijeljenih u četiri tematske cjeline. Prva grupa pitanja odnosila se na opšte podatke o poslodavcu, druga na zapošljavanje u 2009.godini, treća na očekivano zapošljavanje u 2010. godini, dok se četvrta grupa pitanja odnosila na saradnju poslodavaca sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore.

Veći broj pitanja u anketnom upitniku bio je zatvorenog tipa, čime je bila olakšana statistička obrada i upoređivanje rezultata za pojedine djelove istraživanja i periode vremena koje prezentuju.

Manji broj pitanja otvorenog tipa, bio je projektovan sa namjerom da se obezbijede i dobiju dodatne neformalne informacije, mišljenja i sugestije, koji po pravilu bliže definišu stav poslodavca o predmetu konkretnog pitanja.

Anketiranje poslodavaca je trajalo 30 dana, i sprovedeno je u periodu od 01.12.2009.godine do 31.12.2009.godine u svim opštinama Crne Gore.

Anketiranje su obavili anketari, njih 22 u ovoj Regiji, od čega u Podgorici 19, Cetinju 1, Danilovgradu 1 i u Kolašinu 1 anketar, i isti su bili angažovani iz reda nezaposlenih.

Anketari su, prije nego su izašli na teren i pristupili samom anketiranju, bili upoznati sa anketnim upitnikom i bili edukovani za sprovođenje ankete-tiranja prema programu osmišljenom za ovu namjenu.

Istraživanje je realizovano u okviru programskih zadataka Zavoda za zapošljavanje za 2009.godinu.

1.5. Populacija i uzorak istraživanja

Kao baza iz koje je odabran uzorak korišćen je Centralni registar Privrednog suda u Podgorici.

U tabeli koja slijedi dat je pregled broja anketiranih poslodavaca na opštinskom, regionalnom i nacionalnom nivou.

Tabela 1: Anketirani poslodavci

Opština	Broj običenih poslodavaca
CETINJE	31
DANILOVGRAD	31
KOLAŠIN	15
PODGORICA	511
UKUPNO	588
UKUPNO CRNA GORA	1480

U regiji Podgorica anketirano je 588 poslodavaca, što predstavlja 39,73% od ukupnog broja anketiranih poslodavaca u Republici.

Gledano po opštinama koje čine ovu Regiju, u Podgorici je anketirano 511 poslodavaca, Cetinju 31, Danilovgradu 31, a u Kolašinu 15 poslodavaca.

Budući je procenat anketiranih poslodavaca unutar ove Regije u opštini Podgorica najvišiji-86,90%, on će uglavnom i profilisati rezultate ove ananilize na nivou Regije.

Mišljenja smo da će rezultati ankete, na ovako opredijeljenoj veličini uzorka, omogućiti profilisanje aktivnosti Zavoda za zapošljavanje, na način koji odgovara zahtjevima i trendovima tržišta rada Crne Gore uopšteno, odnosno svake opštine posebno u sklopu ove Regije.

Naime, rezultati analize će predstavljati osnovu za proces strateškog planiranja programa aktivne politike zapošljavanja u 2010 godini, kako u vrsti, tako i u obimu aktivnosti.

Kako je u momentu sprovođenja ankete u Regiji Podgorica bilo 8793 aktivnih poslodavaca, možemo konstatovati da je ovo istraživanje sprovedeno na uzorku od 6,69% aktivnih poslodavaca ove Regije.

Moramo istaći da broj poslodavaca nije bio reper za odabir uzorka, već je uzorak napravljen odabirom preduzeća koja zapošljavaju 5 i više radnika, držeći se procentualnog učešća pojedinih djelatnosti u ukupnom broju poslodavaca.

REGIJA PODGORICA

Regiju Podgorica čine četiri opštine, Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin, opštine koje organizacijski pripadaju Birou rada Podgorica, jednom od sedam biroa Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Opštine Podgorica, Cetinje i Danilovgrad, uz opštinu Nikšić, pripadaju Regiji srednje Crne Gore. To je najjužniji dio Dinarske oblasti, a nalazi se između Trebišnjice, Crnogorskog primorja, Skadarskog jezera i planina Goli-je, Vojnika, Lukavice i Maganika. U njoj su i dvije najveće crnogorske ravnice, Zetska i Bjelopavlička. Ova regija predstavlja industrijsku zonu Crne Gore.

Opština Kolašin pripada sjevernom i središnjem području Crne Gore i predstavlja jedan od centara planinskog turizma.

Podgorica je glavni grad Crne Gore i ona je glavni ekonomski, kulturni, politički, administrativni i saobraćajni centar Crne Gore. Podgorica je sjedište više univerzitetskih, naučnih i kulturnih ustanova, i gotovo svih političkih i državnih institucija, konzulata i ambasada stranih država.

Cetinje je istorijska i sadašnja prijestonica Crne Gore, smještena u istoimenom kraškom polju (Cetinjsko polje), koje se nalazi u južnom dijelu Republike, podno planine Lovćen, na prosječnoj nadmorskoj visini od 670m. Kulturno i istorijsko nasljeđe Cetinja je uslovalo razvoj kulturno-istorijskog turizma, a grad je prepoznatljiv i po brojnim visokoškolskim ustanovama iz sfere umjetnosti.

Danilovgrad se nalazi u središnjem dijelu Crne Gore. Graniči se sa opštinama Podgorica, Nikšić i Cetinje, sa kojima je povezan dobrim saobraćajnicama. Bjelopavlička ravnica zauzima površinu od oko 160 kilometara kvadratnih. Kroz nju protiče rijeka Zeta, što daje mogućnosti za intenzivan razvoj poljoprivrede. Dok planinski krajevi, bogati šumom, mogu biti pogodni za razvoj turizma, naročito na prostorima Vukotice, Studenog, Ponikvice, Borovog dola, Ivanj uba i Topolova.

Kolašin pripada sjevernom i središnjem području Crne Gore. Nalazi se na 954m nadmorske visine i kao takav, i grad i njegova okolina imaju trend razvoja i zimskog i ljetnjeg turizma. Posebno mjesto među prirodnim ljepotama zauzimaju pejzaži i kanjoni rijeka Morače, Tare i Mrtvice, kao i prirodne ljepote i skijaški tereni planine Bjelasice.

U tabeli koja slijedi dajemo prikaz broja stanovnika, broja domaćinstava, broja članova domaćinstva, stopu prirodnog priraštaja, stopu nataliteta, stopu mortaliteta i stepen rasta populacije na opštinskom i regionalnom nivou.

STANOVNIŠTVO	PODGORICA	DANILOVGRAD	CETINJE	KOLAŠIN	REGIJA
Broj stanovnika	169.132	16.523	18.482	9.949	214.086
Broj domaćinstava	48.416	4.963	5.865	3.168	62.412
Broj članova domaćinstva	3,5	3,3	3,2	3,1	3,3
Stopa prirodnog priraštaja	5,93	-0,43	-4,72	-5,16	-1,09
Stopa nataliteta	14,19	9,96	7,96	8,25	10,09
Stopa mortaliteta	8,27	10,39	12,68	13,40	11,18
Stepen rasta populacije	15,75	13,29	-8,37	-9,93	2,68

Komparirajući opštine možemo primijetiti da Podgorica dominira ne samo obimom i brojem stanovnika, već i pozitivnim pokazateljima nataliteta i prirodnog priraštaja. Radi se o najvećoj opštini u Republici, koja čini više od trećine Republike. Ostale tri opštine imaju negativnu stopu prirodnog priraštaja što navodi na pretpostavku negativne tendencije u razvoju.

POKAZATELJI RAZVOJA	PODGORICA	DANIL.	CETINJE	KOLAŠIN	REGIJA
Učešće poljoprivrednog stanovništva u ukupnom (%)	3,1	4,7	1,9	12,7	5,6
Pokrivenost poljoprivrednim zemljištem (%)	42,49	35,48	21,17	30,51	45,03
Učešće aktivnog stanovništva u ukupnom (%)	44,7	41,7	45,9	42,8	43,77
Učešće nepismenog stanovništva u ukupnom (%)	2,2	1,8	1,7	2,6	2,07
Gustina naseljenosti	117	33	20	11	54,25

Kada je u pitanju učešće poljoprivrednog stanovništva u ukupnom broju stanovnika, izdvaja se Kolašin, sa 12,7%, sa duplo više od prosjeka u Regiji.

Učešće aktivnog stanovništva u ukupnom u Podgorici i Cetinju nešto je više od prosjeka Regije koji iznosi 43,77%.

Učešće nepismenog stanovništva u ukupnom, prosjek u Kolašinu i Podgorici je nešto veći od prosjeka Regije koji iznosi 2,07%. Razlozi nešto veće nepismenosti u opštini Kolašin prestavlja ruralno područje gdje je nivo obrazovanja, pa i pismenosti, znatno manji, dok je razlog većeg postotka nepismenosti u Podgorici, prusustvo velikog broja RAE populacije.

Kada je u pitanju gustina naseljenosti, opština Podgorica je znatno iznad prosjeka Regije, dok je najmanja gustina naseljenosti u Kolašinu.

2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

2.1. Anketirani poslodavci prema oblicima svojine

Tabela 2: Anketirani poslodavci prema oblicima svojine

Opština	CETINJE	DANILO-VGRAD	KOLAŠIN	PODGORICA	UKUPNO REGIJA PODGORICA	UKUPNO CRNA GORA
Društvena	0	2	0	13	15	60
Privatna	16	16	8	376	416	985
Zadružna	0	0	0	0	0	4
Mješovita	1	0	1	12	14	54
Državna	13	13	6	95	127	343
Javna	1	0	0	1	2	13
Dio stranog društva	0	0	0	3	3	7
Bez oznake-svojine	0	0	0	11	11	14
UKUPNO	31	31	15	511	588	1480

Uvodom u tabelu 2, možemo zaključiti da je u ovoj Regiji najviše anketirano poslodavaca iz grupe **Privatna svojina**, njih 416, što predstavlja **70,75%** od ukupnog broja anketiranih poslodavaca u regiji Podgorica.

Gledano odvojeno po opštinama, zaključujemo da je, takođe, u svakoj opštini najveći broj anketiranih poslodavaca iz grupe privatna svojina.

Na drugom mjestu su poslodavci iz grupe **Državna svojina**, gledano i na nivou Regije i odvojeno po opštinama.

Na nivou Regije procenat anketiranih poslodavaca iz ove grupe u odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca je **21,6%**, u Podgorici **18,59%**, Cetinju **41,94%**, Danilovgradu **41,94%**, a u Kolašinu **4%**.

Iz ove dvije grupe je anketiran najveći broj poslodavaca u ovoj Regiji, odnosno **92,35%** od ukupnog broja anketiranih poslodavaca.

Primjećujemo da iz grupe zadružna svojina, kada su u pitanju oblici svojine, u ovoj Regiji nije anketiran nijedan poslodavac.

2.2. Anketirani poslodavci po djelatnostima

Tabela koja slijedi, pokazuje strukturu zastupljenosti poslodavaca u uzorku prema djelatnostima koje obavljaju.

Tabela 3: Anketirani poslodavci po djelatnostima

Opština	CET.	DANIL.	KOL.	PODG.	UKUPNO PG	UKUPNO CRNA GORA
Poljopriv. lov i šumarstvo	0	1	2	5	8	18
Ribarstvo	0	0	0	10	10	12
Vađenje ruda i kamena	0	0	0	1	1	11
Prerađivačka industrija	3	6	1	46	56	156
Proiz. i snabd. el. energijom	0	1	2	2	5	34
Građevinarstvo	2	2	0	30	34	78
Trgovina na veliko i malo	11	6	1	162	180	414
Hoteli i restorani	0	0	2	23	25	107
Saobraćaj i veze	0	2	2	31	35	97
Finansijsko posredovanje	0	1	1	19	21	56
Aktivnosti u vezi sa nekretn.	1	2	0	57	60	108
Državna uprava i odbrana	2	2	1	38	43	91
Obrazovanje	6	5	3	38	52	138
Zdravstveni i socijalni rad	2	2	0	10	14	61
Ostale komun. društ. aktivno.	4	1	0	39	44	99
UKUPNO	31	31	15	511	588	1480

Uočavamo da su na nivou Regije, u uzorku, bili najzastupljeniji poslodavci koji obavljaju djelatnost Trgovina na veliko i malo, njih **30,61%**. Slijede poslodavci koji obavljaju djelatnost: Aktivnosti u vezi sa nekretninama sa **10,20%** učešća, Prerađivačka industrija sa **9,52%**, Obrazovanje sa **8,84%**, Ostale komun. društ. aktivnosti sa **7,48%**, Državna uprava i odbrana

sa **7,31%**, Saobraćaj i veze sa **5,95%** i Građevinarstvo sa **5,78%** učešća u uzorku, dok su ostale djelatnosti zastupljene sa manje od 5%.

Gledano po opštinama i u Podgorici, Cetinju i Danilovgradu najzastupljeniji su bili poslodavci, kao i na nivou Regije, koji obavljaju djelatnost Trgovine na veliko i malo, s tim što su u Danilovgradu u istom procentu bili zastupljeni i poslodavci iz oblasti prerađivačke industrije.

Dok su u Kolašinu u uzorku najzastupljeniji bili poslodavci koji obavljaju djelatnost Obrazovanja.

Među najmanje zastupljenim poslodavcima u ovoj Regiji bili su oni koji obavljaju djelatnost Poljoprivrede, lova i šumarstva, Ribarstva, Vađenje rude i kamena i Proizvodnje i snadbijevanje električnom energijom, gasom i vodom.

2.3. Anketirani poslodavci prema djelatnostima i oblicima organizovanja

Ova tabela nam daje prikaz zastupljenosti pojedinih oblika organizovanja poslodavaca u okviru djelatnosti kojom se bave.

Tabela 4: Anketirani poslodavci prema djelatnostima i oblicima organizovanja

Djelatnost poslodavaca	Preduzetnik	OD	KD	AD	Doo	Dio stranog društva	NVO	Ustanova	Zadruga	Ostali oblici	Državni organi	Ukupno
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	1	0	0	1	4	0	0	2	0	0	0	8
Ribarstvo	1	0	0	0	9	0	0	0	0	0	0	10
Proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom, gasom i vodom	0	0	0	1	2	0	0	2	0	0	0	5
Građevinarstvo	0	0	0	4	27	1	0	1	0	0	1	34
Trgovina na veliko i trgovina na malo;	2	2	0	4	166	2	0	3	0	1	0	180

Prerađivačka industrija	1	0	0	6	47	0	0	2	0	0	0	56
Finansijsko posredovanje	0	0	0	16	3	1	0	0	0	1	0	21
Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	0	2	0	2	50	0	1	5	0	0	0	60
Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	1	0	0	0	0	0	0	9	1	1	31	43
Obrazovanje	1	0	0	1	2	0	0	48	0	0	0	52
Zdravstveni i socijalni rad	2	0	0	0	1	0	0	11	0	0	0	14
Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	2	0	0	2	11	0	6	19	0	4	0	44
Vađenje ruda i kamena	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Saobraćaj, skladištenje i veze	0	0	0	6	24	0	0	2	0	1	2	35
Hoteli i restorani	5	0	0	1	18	0	0	1	0	0	0	25
UKUPNO	16	4	0	44	365	4	7	105	1	8	34	588

Uočavamo da je najveći broj anketiranih poslodavaca organizovan kao DOO, njihovo učešće u anketiranom uzorku iznosi čak **62,07%**. Slijede poslodavci koji su organizovani kao Ustanova sa **17,86%**, Akcionarska društva sa **7,48%** i Državni organi sa **5,78%** učešća. Ova četiri oblika organizovanja poslodavaca čine **93,20%** anketiranog uzorka.

Svaki od ostalih oblika organizovanja poslodavaca učestvuje u anketnom uzorku sa procentom koji je manji od pet posto.

Najmanje su bile zastupljene Zadruga, kao oblik organizovanja poslodavaca, sa svega 0,17% učešća, odnosno OD i Dio stranog društva sa po 0,68% učešća u ovogodišnjem uzorku poslodavaca.

Komanditno društvo, kao oblik organizovanja poslodavaca u ovogodišnjem uzorku regije Podgorica nije bio zastupljen niti u jednoj djelatnosti.

Posmatrajući oblike organizovanja poslodavaca u okviru svake od djelatnosti posebno, uočavamo da su i u najvećem broju djelatnosti najzastupljeniji poslodavci koji su organizovani kao DOO, tako da njihov procenat zastupljenosti u odnosu na broj anketiranih poslodavaca u okviru ovih djelatnosti iznosi kao u pregledu koji slijedi:

• Poljoprivreda, lov i šumarstvo-	50,00%
• Ribarstvo-	90,00%
• Građevinarstvo-	79,41%
• Trgovina-	92,22%
• Prerađivačka industrija-	83,93%
• Aktivnosti u vezi sa nekretninama-	83,33%
• Vađenje ruda i kamena-	100,00%
• Saobraćaj, skladištenje i veze-	68,57% i
• Hoteli i restorani-	72,00%.

Po zastupljenosti oblika organizovanja poslodavaca u uzorku na drugom mjestu su **Ustanove**, koje su najzastupljenije bile u djelatnostima Obrazovanja sa 92,31%, Zdravstva i socijalnog rada sa 78,57% i djelatnostima Ostalih komunalnih, društvenih i ličnih uslužnih aktivnosti sa 43,18% učešća.

U okviru djelatnosti **Finansijsko posredovanje** najzastupljeniji oblik organizovanja poslodavaca sa 79,19% učešća je AD. Dok je Državni organ najzastupljeniji oblik organizovanja poslodavaca u okviru djelatnosti Državna uprava i odbrana sa 72,09% učešća. U okviru djelatnosti Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom sa po 40% učešća, podjednako su zastupljeni DOO i Ustanove kao oblici organizovanja poslodavaca koji su obuhvaćeni anketnim uzorkom.

Ako izanaliziramo oblike organizovanja poslodavaca koji se bave Trgovinom na veliko i malo, kao djelatnost koja je najzastupljenija u uzorku (30,61%), zaključit ćemo da su pored DOO, kao najzastupljenijeg oblika organizovanja u okviru ove djelatnosti sa 92,22% učešća, prisutni kao oblici organizovanja poslodavaca i AD koje učestvuje sa 2,22%, Ustanova sa 1,66%, zatim Preduzetnik, OD i Dio stranog društva sa po 1,11% učešća i Ostali oblici sa 0,55% učešća.

2.4. Anketirani poslodavci prema oblicima organizovanja

U ovoj tabeli imamo prikaz broja anketiranih poslodavaca prema oblicima organizovanja na opštinskom, regionalnom i nacionalnom nivou.

Tabela 5: Anketirani poslodavci prema oblicima organizovanja

Opština	CETINJE	DANIL.	KOLAŠIN	PODGORICA	UKUPNO PODGOR.	UKUPNO C.G
PREDUZETNIK	1	2	1	12	16	59
OD	0	0	0	4	4	14
KD	0	0	0	0	0	3
AD	1	1	3	39	44	162
DOO	14	15	7	329	365	813
DIO STRANOG DRUŠTVA	0	0	0	4	4	9
NVO	0	0	0	7	7	9
USTANOVA	14	9	3	79	105	349
ZADRUGA	0	0	1	0	1	3
OSTALI OBLICI	0	0	0	8	8	10
DRŽAVNI ORGANI	1	4	0	29	34	49
UKUPNO	31	31	15	511	588	1480

Uočavamo da je na nivou Regije najveći broj anketiranih poslodavaca organizovan kao **DOO**, njih 365 ili **62,07%**. Slijede poslodavci koji su organizovani kao **Ustanova**, njih 105 ili **17,86%**, poslodavci koji su organizovani kao **AD**, njih 44 ili **7,48%** i poslodavci koji su organizovani kao **Državni organi**, njih 34 ili **5,78%**. Ova četiri oblika organizovanja poslodavaca učestvuju sa **93,20%** u ukupnom broju anketiranih poslodavaca, dok su ostali oblici organizovanja zastupljeni ispod pet posto.

Iz datog prikaza uočavamo da je i na nacionalnom nivou najveći broj anketiranih poslodavaca organizovan kao **DOO** njih **54,93%**, od čega je u ovoj Regiji anketirano **44,89%**, a samo u opštini Podgorica **40,47%** od ukupnog broja anketiranih poslodavaca koji su organizovani kao **DOO**.

Gledano odvojeno po opštinama, možemo konstatovati da je i u svim opštinama, kao i na regionalnom nivou, najveći broj anketiranih poslodavaca organizovan kao DOO, s tim što su u opštini Cetinje u istom procentu zastupljeni poslodavci koji su organizovani kao DOO i kao Ustanova.

Iz datog prikaza zaključujemo da je najmanji broj anketiranih poslodavaca, svega jedan u Kolašinu, organizovan kao Zadruga, te da je Komanditno društvo jedini oblik organizovanja poslodavaca koji nije zastupljen u ovogodišnjem uzorku ove Regije.

2.5. Anketirani poslodavci prema dužini vremena poslovanja

Jedno od pitanja u Anketi je bilo i datum osnivanja preduzeća, odnosno dužina vremena poslovanja poslodavaca. Ovi podaci će nam omogućiti da ostvarimo uvid u dužinu vremena poslovanja anketiranih poslodavaca, a samim tim i u socio-ekonomsko stanje i pretpostavke razvoja ove Regije. Analiza dobijenih rezultata upućuje na zaključke o stabilnosti poslovanja i razvoja postojećih poslodavaca, kao i na pretpostavke sigurnosti radnih mjesta gledano sa aspekta vijeka trajanja postojanja poslodavaca.

Tabela 6: Anketirani poslodavci prema dužini vremena poslovanja

Opština	Do 1 god	Od 1 do 3 god	Od 3 do 5 god	Od 5 do 10 god	Preko 10	UKUPNO
CETINJE	0	0	0	8	23	31
DANILOVGRAD	0	1	4	4	22	31
KOLAŠIN	0	2	3	3	7	15
PODGORICA	3	40	65	157	245	511
UKUPNO PODGORICA	3	43	72	172	297	587
UKUPNO CRNA GORA	6	93	161	400	809	1469

Odgovor na ovo pitanje je dalo **587 poslodavca**, dok se odgovor na ovo pitanje nije mogao dobiti od 1 poslodavca.

U anketiranom uzorku najzastupljeniji su bili poslodavci koji posluju preko 10 godina, njih 297, odnosno **50,60%**. Drugi po zastupljenosti su bili poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina sa **29,30%** učešća, zatim slijede

poslodavci koji posluju od 1 do 3 godine sa **12,27%** učešća, oni koji posluju od 3 do 5 godina sa **7,32%**, i na kraju, najmanje su bili zastupljeni poslodavci koji posluju do 1 godine sa svega **0,51%** učešća u ukupnom uzorku.

Gledano odvojeno po opštinama, možemo konstatovati da je, u sve četiri opštine, kao i na regionalnom nivou, najviše anketirano onih poslodavaca koji posluju preko 10 godina i onih koji posluju od 5 do 10 godina, a da je najmanje anketirano onih koji posluju do 1 godine.

Tako je u Podgorici iz kategorije poslovanja preko 10 godina anketirano **48,04%** poslodavaca, u Cetinju **74,19%**, u Danilovgradu **70,96%**, a u Kolašinu **46,66%** od ukupnog broja anketiranih poslodavaca.

Kategorija poslodavaca koja posluje od 5 do 10 godina zastupljena je u ukupnom uzorku sa **30,78%** u Podgorici, **25,80%** u Cetinju, **12,90%** u Danilovgradu i **20%** u Kolašinu.

Ove dvije kategorije poslodavaca su najviše zastupljene u uzorku i njihovo učešće izraženo u procentima je 79,90%.

Slika poslodavaca koji posluju do 1 godine, a koji su u najmanjem broju zastupljeni u uzorku, izgleda ovako: u Podgorici njihovo učešće izraženo u procentima je **0,59%**, dok u Cetinju, Danilovgradu i Kolašinu nije anketiran nijedan poslodavac iz ove kategorije.

Iz datog prikaza uočavamo da je i na nacionalnom nivou najveći broj anketiranih poslodavaca onih koji posluju preko deset godina (**55,07%**), kao i onih koji posluju od 5 do 10 godina (**27,23%**), a da je najmanje anketirano onih poslodavaca koji posluju do 1 godine (**0,40%**).

2.6. Anketirani poslodavci prema veličini preduzeća

Ova tabela prikazuje strukturu poslodavaca prema veličini njihovih preduzeća, koja je određena brojem zaposlenih radnika.

Tabela 7: Anketirani poslodavci prema veličini preduzeća

Opština	Mikro mikro preduzeća	Mikro preduzeća	Mala preduzeća	Srednja preduzeća	Velika preduzeća	Ukupno
CETINJE	0	7	15	9	0	31
DANILOVGRAD	2	2	19	8	0	31
KOLAŠIN	0	5	7	3	0	15
PODGORICA	30	117	244	95	24	511
REGIJA	32	131	285	115	24	588
UKUPNO CG	71	328	737	297	46	1479

Prije nego se osvrnemo na dobijene rezultate, korisno je da se podsjetimo da se pod terminom mikro mikro preduzeća podrazumijevaju ona koja zapošljavaju do **5 radnika**, mikro preduzeća zapošljavaju od **5 do 9 radnika**, mala preduzeća zapošljavaju od **9 do 49 radnika**, srednja preduzeća su ona koja zapošljavaju od **50 do 249 radnika** i pod velikim preduzećima podrazumijevaju se ona koja zapošljavaju preko **250 radnika**.

Analizirajući datu tabelu, izvodimo zaključak da u uzorku dominiraju poslodavci koji zapošljavaju **9-49 radnika**, to jest oni koji posluju u okviru malih preduzeća. Oni u uzorku učestvuju sa **48,55%**.

Ostale grupe poslodavaca, posmatrano sa aspekta veličine preduzeća, imaju sljedeće učešće u uzorku:

- Mikro preduzeća, sa 5-9 zaposlenih, učestvuju sa 22,32%,
- Srednja preduzeća, sa 50-249 zaposlenih, učestvuju sa 19,59%,
- Mikro mikro preduzeća, do 5 zaposlenih, učestvuju sa 5,45% i
- Velika preduzeća, preko 250 zaposlenih, učestvuju sa 4,09%.

Stanje na opštinskim nivoima, uglavnom, odgovara strukturi na regionalnom nivou, s tim što u pojedinim opštinama poslodavci koji na regionalnom nivou zauzimaju drugo mjesto, na opštinskom su na trećem mjestu, odnosno koji su na regionalnom nivou na trećem mjestu, u pojedinim opštinama su na drugom mjestu.

Tako imamo situaciju da su i u svim opštinama, kao i na regionalnom nivou, najzastupljeniji poslodavci koji posluju u okviru malih preduzeća, u Podgorici 47,84%, Cetinju 48,38%, Danilovgradu 61,29% i Kolašinu 46,66% poslodavaca.

Drugi po zastupljenosti u Podgorici i Kolašinu su poslodavci koji obavljaju svoju djelatnost u okviru mikro preduzeća sa 22,94%, odnosno 33,33% učešća. Dok su u Cetinju i Danilovgradu na drugom mjestu poslodavci koji obavljaju svoju djelatnost u okviru srednjih preduzeća sa 29,03%, odnosno 25,81% učešća.

Kada je u pitanju treće mjesto u pogledu zastupljenosti poslodavaca po kriterijumu veličine preduzeća, u Podgorici i Kolašinu, kao i na regionalnom nivou, najviše je poslodavaca koji posluju u okviru srednjih preduzeća sa 18,62%, odnosno 20% učešća., dok su u Cetinju i Danilovgradu to poslodavci koji posluju u okviru mikro preduzeća sa 22,58% u Cetinju, odnosno u Danilovgradu sa 6,45% učešća, s tim da u Danilovgradu u istom procentu, tj. sa 6,45% učestvuju i poslodavci koji posluju u okviru mikro mikro preduzeća.

Kada su u pitanju velika preduzeća, uočavamo da su poslodavci u okviru istih zastupljeni samo u opštini Podgorica i to sa 4,70% učešća u strukturi uzorka ove opštine, dok su poslodavci koji posluju u okviru mikro mikro preduzeća zastupljeni samo u Podgorici i Danilovgradu, i njihova zastupljenost u strukturi poslodavaca svake opštine posebno, po kriterijumu veličine preduzeća, je u Podgorici 5,88%, a u Danilovgradu, kako je već rečeno 6,45%.

I na nacionalnom nivou, kao i na nivou ove Regije, najzastupljeniji su poslodavci koji posluju u okviru malih preduzeća, i njihov procenat, u strukturi poslodavaca prema veličini preduzeća je 49,83%.

Rezultati ove analize govore u prilog činjenici da su trendovi na opštinskim, regionalnom i nacionalnom nivou veoma slični.

2.7. Anketirani poslodavac prema periodu osnivanja

Tabela 8: Anketirani poslodavci prema periodu osnivanja

Opština	Od 2004 do 2009	Od 1999 do 2003	1998 i prije	Ukupno
CETINJE	1	8	22	31
DANILOVGRAD	6	5	20	31
KOLAŠIN	5	4	6	15
PODGORICA	133	156	221	510
REGIJA	145	173	269	587
UKUPNO CG	324	407	738	1469

U strukturi anketiranih poslodavaca, prema kriterijumu perioda u kojem su osnovana njihova preduzeća, dominiraju poslodavci koji su osnovani u periodu 1998.godine i prije, što je i za očekivati, kada se uzme u obzir dužina perioda ove kategorije. Oni u uzorku učestvuju sa **45,83%**. Poslodavci koji su osnovali svoja preduzeća u periodu 1999-2003, učestvuju sa **29,47%**, dok poslodavci koji su osnovani u periodu 2004-2009, učestvuju sa **24,70%** u uzorku anketiranih poslodavaca.

Analizom dobijenih podataka uočavamo blagi pad osnivanja novih preduzeća u periodu 2004-2009, koji obuhvata 6 godina, a u kojem je osnovano 145 preduzeća, u odnosu na period koji mu je prethodio, tj.period

1999-2003, koji obuhvata manji broj godina, tj. 5 godina, a u kojem je osnovano 173 preduzeća.

Gledajući trendove osnivanja novih preduzeća, u datim vremenskim okvirima, na opštinskim nivoima, uočavamo da je u opštinama Podgorica i Cetinje situacija ista kao i na regionalnom nivou. Izraženo u procentima, u opštini Podgorica, u strukturi uzorka prema periodu u kojem su preduzeća nastala, sa 43,33% učestvuju poslodavci iz kategorije 1998 i prije, sa 30,59% učestvuju poslodavci iz kategorije 1999-2003 i sa 26,08% učestvuju poslodavci iz kategorije 2004-2009.

U opštini Cetinje sa 70,97% učestvuju poslodavci iz kategorije 1998 i prije, sa 25,81% poslodavci iz kategorije 1999-2003 i sa svega 3,22% učestvuju poslodavci iz kategorije 2004-2009. Što se tiče situacije u opštini Cetinje, koju oslikavaju dobijeni podaci analizom ovog pitanja, zaključujemo da je trend osnivanja novih preduzeća, u vremenu koji obuhvata period 1999-2009, u nizlaznoj liniji. U prilog ovom zaključku ide i činjenica da je u kategoriji 2004-2009 anketiran samo jedan poslodavac, izraženo u procentima, 3,22% od ukupnog broja anketiranih poslodavaca u ovoj opštini.

Kada je u pitanju situacija, u kategoriji poslodavci prema periodu osnivanja, u opštinama Danilovgrad i Kolašin, imamo znatno povoljnije trendove.

Naime, kao i na regionalnom nivou, i nivoima u opštinama Podgorica i Cetinje, i u ove dvije opštine u strukturi poslodavaca prema periodu osnivanja, sa 64,52% u Danilovgradu i sa 40% u Kolašinu, najviše su zastupljeni poslodavci iz kategorije 1998 i prije. No, činjenica da su po zastupljenosti, u obje ove opštine, na drugom mjestu poslodavci koji su svoja preduzeća oformila u periodu 2004-2009, ide u prilog zaključku da je razvojni trend u ove dvije opštine u usponu. Iz ove kategorije su u **Danilovgradu** zastupljeni poslodavci sa 19,35%, znači više nego poslodavci iz perioda 1999-2003, čije učešće u strukturi iznosi 16,13%. U **Kolašinu** sa čak 33,33% učestvuju poslodavci iz kategorije 2004-2009, dok sa 26,66% učestvuju poslodavci iz kategorije 1999-2003.

I na nacionalnom nivou, kao i na nivou ove Regije i opština koje je čine, najviše su bili zastupljeni, u strukturi uzorka prema periodu osnivanja, poslodavci iz kategorije 1998 i prije sa 50,24%.

3. ZAPOSLENI U 2009. GODINI

3.1 Ukupan broj zaposlenih prema kategoriji zaposlenja

Kao što smo u uvodnim napomenama rekli, jedan od ciljeva ove ankete bio je da obuhvati i analizira što veći broj zaposlenih, zato ovaj dio o zapošljavanju i započinjemo identifikacijom ukupnog broja zaposlenih u regiji Podgorica.

Tabela 9: Ukupan broj zaposlenih na dan anketiranja prema kategoriji zaposlenja

Kategorija zaposlenja	UKUPNO
Pripravnici	419
Probni rad	108
Rad kod kuće	1
Ugovor o radu na neodređeno vrijeme	27570
Ugovor o radu na određeno vrijeme radi a)vršenja sezonskih poslova	828
Ugovor o radu na određeno vrijeme radi b)povećanja obima posla	1952
Ugovor o radu na određeno vrijeme radi c)zamjene privremeno odsutnog zaposlenog	616
Ugovor o radu na određeno vrijeme radi d)izrade određenog projekta	111
Ugovor o radu na određeno vrijeme radi e)obavljanja pripremnih poslova kod utvrđivanja	43
Ugovor o radu na određeno vrijeme radi f)obavljanja javnih radova	152
Ugovor o radu na određeno vrijeme radi g)ostalo	2762
UKUPNO	34562

U tabeli 9 prikazana je struktura zaposlenih radnika, u regiji Podgorica, prema kategoriji zaposlenja.

Analizirajući datu tabelu, zaključujemo da u strukturi zaposlenih radnika apsolutno dominira kategorija »**ugovor o radu na neodređeno vrijeme**«. Učešće rada na neodređeno vrijeme, kao vrste zaposlenja, u ukupnom broju zaposlenih kod anketiranih poslodavaca, iznosi čak **79,77%**. Slijedi kategorija »**na određeno vrijeme**« sa sedam modaliteta sa učešćem od **20,23%** i ukupno 6992 radnika zatečenih na dan anketiranja.

Modaliteti zapošljavanja na određeno vrijeme imaju sljedeće učešće u ukupnom broju zaposlenih:

- Ugovor o radu na određeno vrijeme g) ostalo - 7,99%,
- Ugovor o radu na određeno vrijeme b) povećanje obima posla - 5,65%,
- Ugovor o radu na određeno vrijeme a) vršenje sezonskih poslova - 2,40%,
- Ugovor o radu na određeno vrijeme c) zamjene privremeno odsutnog - 1,78%,
- Ugovor o radu na određeno vrijeme f) obavljanje javnih radova - 0,44%,
- Ugovor o radu na određeno vrijeme d) izrade određenog projekta - 0,32%,
- Ugovor o radu na određeno vrijeme e) obavljanje pripremnih poslova - 0,12% i

Pripravnici učestvuju sa 1,21%, Probni rad sa 0,31% i Rad kod kuće sa 0,003%.

Uočavamo, kada je u pitanju radni odnos na određeno vrijeme, da su, pored kategorije »ostalo«, povećan obim posla, sezonski poslovi i zamjena privremeno odsutnog radnika, najčešći razlozi za angažovanje radnika na određeno vrijeme. Ove tri kategorije rada na određeno vrijeme učestvuju sa 48,57% u strukturi rada na određeno vrijeme. Učešće kategorije »ostalo«, u strukturi radnog odnosa na određeno vrijeme, je 39,50%, dok zajedničko učešće, preostalih šest kategorija rada na određeno vrijeme, u strukturi broja radnika angažovanih u radni odnos na određeno vrijeme, iznosi 11,93%.

Zanimljivo je napomenuti da se, na otprilike 66 stalno zaposlenih radnika, obučava po jedan pripravnik za samostalno obavljanje poslova i radnih zadataka za zanimanje u stepenu stručne spreme koju posjeduje. Inače, pripravnici, kao kategorija zaposlenja, najzastupljeniji su u djelatnostima Državna uprava i Obrazovanje sa po 26,49%.

Kategorija radnog odnosa na određeno vrijeme radi obavljanja javnih radova, učestvuje sa 0,44% u ukupnom broju zaposlenih, odnosno sa 2,17% u ukupnom broju zaposlenih na određeno vrijeme. Broj od 152 radnika, koliko ih je angažovano u protekloj godini radi obavljanja javnih radova, u uzorku koji je predmet analize, nije zanemarljiv, i ovaj vid zapošljavanja treba sve više popularisati i podržavati, kao jedan od trendova u razvijenim zemljama, odnosno kao podsticaj otvaranja novih radnih mjesta radi očuvanja i razvoja radnih sposobnosti nezaposlenih lica koja teže dolaze do zaposlenja.

Javni radovi kao odvojena kategorija rada na određeno vrijeme, inače vrlo interesantna Zavodu za zapošljavanje Crne Gore, jer ih inicira i organizuje, a u anketnom uzorku najzastupljeniji su bili u djelatnosti Građevinarstva sa čak 86,17% učešća u strukturi rada na određeno vrijeme radi obavljanja javnih radova.

Vrijedi uočiti da »rad kod kuće«, kao kategorija zaposlenja, nije zastupljen u dovoljnoj mjeri u regiji Podgorica u strukturi vrste radnih odnosa. Ovaj vid učestvuje sa svega 0,003%, odnosno u uzorku je evidentirano samo jedno zaposlenje rada u kući.

3.2 Ukupan broj zaposlenih radnika prema djelatnostima

Podaci u tabeli 10 sređeni su na način koji nam omogućava jasan uvid u broj zaposlenih radnika posmatrano sa aspekta djelatnosti koju poslodavci obavljaju, a po kategorijama zaposlenja.

Tabela 10: Ukupan broj zaposlenih po djelatnostima

Kategorija zaposlenja	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	Ribarstvo	Vadenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje el.en.	Gradevinarstvo	Trgovina na veliko i malo;	Hoteli i restorani	Saobraćaj, skladištenje i veze	Finansijsko posredovanje	Aktivnosti u vezi s nekretninama	Državna uprava i odbrana;	Obrazovanje	Zdravstveni i socijalni rad	Ostale komunalne, društvene i	UKUPNO
Pripravnici	5	0	3	9	5	20	17	7	23	29	17	111	111	35	27	419
Probni rad	2	0	0	10	0	0	41	5	2	4	8	2	31	0	3	108
Rad kod kuće	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Na neodred.	728	105	109	3742	220	1164	3604	515	3392	2029	876	2659	2377	3322	2728	27570
Sezonski rad	134	0	0	35	11	163	344	38	49	0	16	2	7	0	29	828
Povećan obim	0	12	0	266	13	21	645	43	33	229	86	52	122	179	251	1952
Zamjena	0	0	0	3	2	0	12	4	29	17	4	203	210	125	7	616
Na projektu	0	0	0	0	0	10	12	0	0	35	5	10	5	0	34	111
Pripremni posl	0	10	0	0	0	0	0	0	0	32	1	0	0	0	0	43
Javni radovi	5	0	0	0	0	131	8	0	0	0	6	0	0	2	0	152
Ostalo	90	2	81	178	10	275	1092	137	309	39	95	49	213	66	126	2762
Ukupno	964	129	193	4243	261	1784	5776	749	3837	2414	1114	3088	3076	3729	3205	34562

U strukturi zaposlenih radnika, posmatrano sa aspekta djelatnosti koju poslodavci obavljaju, uočavamo da je najveći broj radnika zaposleno kod poslodavaca koji obavljaju djelatnost **Trgovina na veliko i trgovina na malo**, njih **16,71%**. No, uočavamo da je to ipak znatno manje od učešća ove djelatnosti u ukupno anketiranom uzorku. Iz toga proizilazi zaključak, da je prosječna zaposlenost u djelatnosti Trgovine znatno manja od prosječne.

Pregled procentualnog učešća pojedinih djelatnosti, u ukupnom broju zaposlenih, identifikovanom na anketiranom uzorku, dajemo sledećom tabelom:

Tabela11: Procentualno učešće pojedinih djelatnosti u ukupnom broju zaposlenih

Trgovina na veliko i malo	16,71%
Prerađivačka industrija	12,28%
Saobraćaj, skladištenje i veze	11,10%
Zdravstveni i socijalni rad	10,79%
Ostale komunalne, društvene i lične aktivnosti	9,27%
Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	8,93%
Obrazovanje	8,90%
Finansijsko posredovanje	6,98%
Građevinarstvo	5,16%
Aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i posl.aktivnosti	3,22%
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2,79%
Hoteli i restorani	2,17%
Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, gasom i vodom	0,75%
Vađenje rude i kamena	0,56%
Ribarstvo	0,37%

Na osnovu dobijenih rezultata možemo izvesti zaključak da je kod poslodavaca koji obavljaju djelatnosti Trgovine, Prerađivačke industrije, Saobraćaja, skladištenja i veza i djelatnost Zdravstvenog i socijalnog rada zaposlen najveći broj radnika, odnosno u ove četiri djelatnosti je zaposleno 50,88% od ukupnog broja radnika koji su evidentirani kod anketiranih poslodavaca.

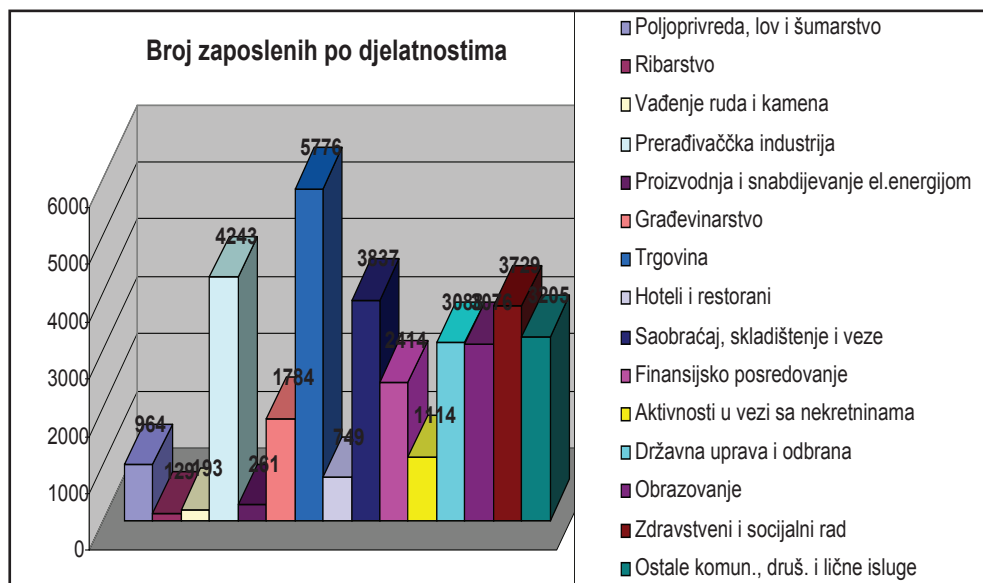
Slijede poslodavci koji obavljaju djelatnosti Ostale komunalne, društvene i lične aktivnosti, Državna uprava i odbrana, Obrazovanje, Finansijsko posredovanje i Građevinarstvo, koje zajedno zapošljavaju 39,24% od ukupnog broja zaposlenih.

Kod ostalih djelatnosti pojedinačna zastupljenost u ukupnom broju zaposlenih je ispod pet posto.

Uočavamo da je najmanji broj zaposlenih radnika kod poslodavaca koji obavljaju djelatnosti Ribarstva, Vađenja rude i kamena i djelatnost Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, gasom i vodom, čije je pojedinačno učešće u ukupnom broju zaposlenih ispod jedan posto.

Ilustracije radi dajemo grafički prikaz broja zaposlenih po djelatnostima poslodavaca, na anketiranom uzorku regije Podgorica.

Grafik 1: Broj zaposlenih po djelatnostima

3.3 Obrazovna struktura zaposlenih

3.3.1 Obrazovna struktura zaposlenih po opštinama regije Podgorica

Kao i u prošlim analizama, tako i u ovoj, analiziramo zastupljenost stručne spreme u ukupnom broju zaposlenih, identifikovanog na anketiranom uzorku. Ovo je bitan pokazatelj stanja radne snage u regiji Podgorica, odnosno u Republici, sa aspekta obrazovne strukture.

Tabela 12: Obrazovna struktura zaposlenih

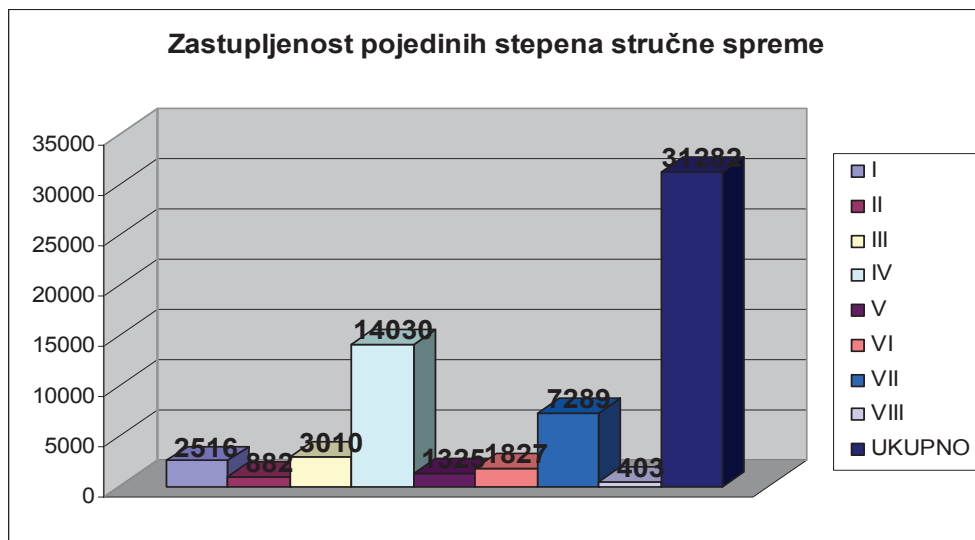
Opština	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	UKUPNO
CETINJE	90	100	191	477	6	85	453	1	1403
DANILOVGRAD	201	36	214	385	16	121	209	10	1192
KOLAŠIN	92	7	66	136	1	34	30	0	366
PODGORICA	2516	882	3010	14030	1325	1827	7289	403	31282
REGIJA	2899	1025	3481	15028	1348	2067	7981	414	34243
UKUPNO CRNA GORA	6814	3849	12098	27347	2475	5190	15044	772	73589

Ono sto se može uočiti jeste da je **IV stepen** stručne spreme najzastupljeniji u svim djelatnostima, i on učestvuje sa 43,89% u obrazovnoj strukturi zaposlenih Regije, slijedi **VII stepen** stručne spreme (23,30%), **III stepen** sa (11,77%), **I stepen** (6,67%), **VI stepen** (6,84%), **V stepen** (4,64%), **II stepen** (3,60%) i na kraju **VIII stepen**, koji je zastupljen sa 1,2%.

Struktura radne snage, po stepenima stručne, spreme u regiji Podgorica neznatno se mijenjala u proteklim godinama, tako da nema nekih posebnih komentara u ovom dijelu.

Ilustracije radi, dajemo grafički prikaz broja zaposlenih po stepenu stručne spreme u opštini Podgorica.

Grafik 2: Broj zaposlenih po stepenu stručne spreme u opštini Podgorica.

3.3.2 Obrazovna struktura zaposlenih po djelatnostima poslodavaca

Prikaz obrazovne strukture zaposlenih po djelatnostima poslodavaca dat je sljedećom tabelom.

Tabela 13: Obrazovna struktura zaposlenih po djelatnostima poslodavaca

Stepen stručne spreme	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	UKUPNO
Djelatnosti									
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	382	50	118	289	11	23	87	4	964
Ribarstvo	0	8	37	74	1	0	9	0	193
Vađenje ruda i kamena	46	7	66	48	2	6	18	0	193
Prerađivačka industrija	251	154	455	1741	848	161	621	6	4237
Proiz. i snabd. el. energijom	54	12	65	96	10	5	20	0	262
Građevinarstvo	425	40	441	430	63	36	214	37	1713
Trgovina na veliko i malo	299	116	792	3787	88	187	539	20	5828
Hoteli i restorani	111	17	144	384	9	24	57	3	749
Saobraćaj i veze	311	223	489	1833	115	241	479	1	3692
Finansijsko posredovanje	25	19	28	1030	6	194	1108	8	2418
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	47	22	68	505	28	78	387	7	1142
Državna uprava i odbrana	54	31	206	1106	41	139	1486	21	3084
Obrazovanje	212	76	112	288	19	674	1571	230	3182
Zdravstveni i socijalni rad	328	118	126	1874	41	157	750	45	3439
Ostale komun. društ. aktivno.	327	132	334	1543	66	142	635	32	3211
UKUPNO, po stepenima	2899	1025	3481	15028	1348	2076	7981	414	34243

Kada je u pitanju zastupljenost stepena stručne spreme po djelatnostima poslodavaca, **IV stepen** je dominantan u najvećem broju djelatnosti (**43,88%**), sa izuzetkom Obrazovanja, Finansijskog posredovanja i Državne uprave, gdje je dominantan **VII stepen** sa učešćem od **49,36%** u Obrazovanju, **48,18%** u Finansijskom posredovanju i isto toliko u Državnoj upravi.

Kada je u pitanju dominacija određenih stepena stručne spreme po djelatnostima koje obavljaju poslodavci, možemo konstatovati sledeće:

- **I stepen** dominira u Građevinarstvu (14,66%) i Poljoprivredi, lov u i šumarstvu (13,18%).
- **II stepen** najzastupljeniji je u djelatnostima Saobraćaja i veza (22,76%) i Prerađivačkoj industriji (15,%).
- **III stepen** najzastupljeniji je u djelatnostima Trgovine (23,72%) i Saobraćaja i veza (14%).
- **IV stepen** najzastupljeniji je u djelatnostima Trgovine (25,20%) i Zdravstvenom i socijalnom radu (12,46%).
- **V stepen** dominira u djelatnosti Prerađivačke industrije (62,90%).
- **VI stepen** najzastupljeniji je u djelatnosti Obrazovanja (32,48%).
- **VII stepen** najzastupljeniji je u djelatnostima Obrazovanja (20,35%) i Državne uprave i odbrane (19,25%).

3.4 Obuka i usavršavanje zaposlenih

3.4.1. Obuka za zanimanja

Analizom odgovora na ovo pitanje identifikovali smo broj onih koji izvode neku vrstu obuke za svoje zaposlene, bilo da se radi o novozaposlenim ili duže zaposlenim radnicima, kao i broj onih koji ne izvode ni jedan vid obuke za svoje zaposlene.

Pitanje obuke i usavršavanja sopstvenih zaposlenih o svome trošku i za svoje potrebe u Anketi 2009/10. identifikovalo nam je još jedan pokazatelj krize, ali i otvorilo neka nova pitanja kada je u pitanju obezbeđenje radne snage odnosno njihova priprema za tržište rada.

Grafik 3: Organizovanje obuke na nivou Regije

Naime, u 2008. godini procenat poslodavaca koji je obučavao svoje zaposlene iznosio je 42,80%, dok je u Regiji Podgorica u 2009. godini identifikujemo 30% manje ove aktivnosti. Konstatujemo, da se **28,6%** poslodavaca izjasnilo da organizuje neku vrstu obuke, usavršavanja, dokvalifikacije ili osposobljavanja za radno mjesto, za svoje zaposlene. Izuzimajući Cetinje u kome se nije organizovala obuka, procenat učešća onih koji je organizuju po ostalim opštinama prati procenat u Regiji.

Oni koji su se izjasnili da organizuju neki vid obuke ili osposobljavanja svojih zaposlenih, bili su upitani za procentualno učešće sredstava koje odvajaju u te svrhe, u odnosu na svoju bruto zaradu. Zbir onih koji su imali te podatke, kazuje na da je prosječno ulaganje u ljudki resurs u Podgorici 0,25%, dok je u drugim opštinama to znatno manje.

3.4.2. Organizovanje obuke za određena zanimanja

Sledećom tabelom dat je pregled zanimanja za koje su poslodavci obučavali i osposobljavali svoje zaposlene. Pod time smo podrazumijevali sva znanja koja je poslodavac prenosio zaposlenom u okviru određenog zanimanja. Najčešće to podrazumijeva sticanje dodatnih vještina u okviru određenog zanimanja, a nakon toga i dodatnog znanja kao i određene vrste specijalizacija.

Tabela 14: Organizovanje obuka kod poslodavca za određena zanimanja

Zanimanje	UKUPNO
300502 Pekar	27
302220 Automehaničar	4
302230 Vazduhoplovni mehaničar	5
302500 Elektromehaničar (III SSS i KV)	2
305207 Izolater	9
305600 Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	6
305602 Vozač putničkog automobila	7
306001 Poštar	25
306131 Rukovalac dizalice	1
306400 Prodavac (III SSS i KV)	159
306461 Magacioner	1
307201 Zaštitar imovine - portir	1
309640 Frizer za žene	10

401543 Serviser rudarske opreme i uređaja za spasavanje	3
402600 Elektrotehničar elektronike (IV SSS)	2
402700 Elektrotehničar za telekomunikacije (IV SSS)	1
405200 Građevinski tehničar (IV SSS)	2
406400 Trgovački tehničar (IV SSS)	92
406516 Poslastičar	4
406702 Blagajnik	51
406721 Knjigovođa	13
406741 Bankarski tehničar	1
406901 Računarski operater	3
407100 Administrativni tehničar (IV SSS)	6
407301 Administrator osiguranja	10
409651 Kozmetičar	9
502221 Automehaničar za putnička vozila - specijalista	5
505931 Vazduhoplovna stjuardesa - specijalista	12
506400 Prodavac - specijalista (V SSS i VKV)	1
506700 Ekonomski tehničar - specijalista (V SSS i VKV)	2
506722 Knjigovođa kontista	2
509641 Frizer - specijalista	4
612800 Inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku (VI/1 SSS)	7
613100 Inženjer za hemijsku tehnologiju (VI/1 SSS)	11
616453 Komercijalista	7
616600 Menadžer (VI/1 SSS)	43
616700 Ekonomista za finansije, računovodstvo i bankarstvo (VI/1 SSS)	4
616722 Knjigovođa bilansista	2
617303 Procjenitelj šteta na društvenoj imovini	4
619900 VŠS	1
625912 Pilot aviona - specijalista	11
710100 Diplomirani poljoprivredni inženjer za proizvodnju bilja (VII/1 SSS)	11
710900 Diplomirani inženjer šumarstva (VII/1 SSS)	1
711600 Diplomirani inženjer metalurgije (VII/1 SSS)	10
711800 Diplomirani mašinski inženjer (VII/1 SSS)	1
712180 Projektant mašinskog inženjeringa	2

715021 Geodetski projektant	1
715200 Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 SSS)	6
716615 Menadžer - organizator masovnih medija	10
716616 Menadžer za internacionalni biznis	3
716710 Diplomirani ekonomista	141
716800 Diplomirani pravnik (VII/1 SSS)	11
716921 Programer informacionog sistema	1
717285 Politikologija - stepen specijaliste	1
717534 Profesor engleskog jezika	1
718220 Psiholog	2
718225 Sociolog	1
718235 Defektolog	1
718310 Fizičar	1
718313 Geofizičar	6
718532 Dizajner keramike i stakla	6
718832 Kustos muzeja	1
718841 Lektor	4
722805 Projektant računarskih sistema - specijalista	1
726616 Menadžer - specijalista za internacionalni menadžment	7
726700 Magistar ekonomskih nauka (VII/2 SSS)	2
UKUPNO	802

Obuku unutar svoje firme, o trošku poslodavca, dobilo je **802** zaposlena u okviru ukupno **67 različitih zanimanja**. Najveći broj obuka u okviru zanimanja dobili su Prodavci (159) i Diplomirani ekonomisti (141). Na njih otpada **37,60%** od ukupnog osposobljavanja zaposlenih.

Gledano po djelatnostima, najveći broj obučenih je iz oblasti Trgovine (**36,90%**) i zatim Finansijskog posredovanja (**28,18%**).

Na žalost nijesmo identifikovali obuku za tri najdeficitarnija zanimanja a to su Armirač, Tesar i Betonirac, na kojim se godišnje angažuje nekoliko hiljada stranih lica.

3.4.3 Obuka za dodatna znanja

Dodatna znanja u današnjim uslovima poslovanja nerijetko postaju odlučujući faktor kod odabira radnika, a isto tako i kod zadržavanja radnog

mjesta ili prelaska na bolja unutar firme. Ono što pravi razliku između npr. diplomiranog ekonomiste koji se nalazi na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i onog za kojim postoji potražnja na tržištu rada jesu upravo dodatna znanja, koja nekog čine ili ne čine konkurentnim unutar same profesije.

Na ispitanom uzorku od **588** poslodavca, anketiranih u regiji Podgorica, identifikovana je obuka za **22 dodatna znanja** koju je prošlo **531 zaposlenih**.

Najviše njih prošlo je obuku Engleski jezik srednjeg nivoa (**146 zaposlena**), Kurs za menadžere (**84 zaposlena**), Osnovi rada na računaru (**75 zaposlenih**), Psihološki seminar o vještinama komuniciranja (**46 zaposlena**) i dr.

I ovdje, kao i kod obuke za zanimanja, bilježimo značajan pad ulaganja u sveru ljudskih resursa. Ekonomska kriza, vjerovatno je realno opravdanje za ovakve pokazatelje.

Tabela koja slijedi, daje nam prikaz dodatnih znanja za koja su se obučavali zaposleni u firmama koje su bile predmet naše ankete.

Tabela 15: Organizovanje obuka kod poslodavca za dodatna zanimanja

Dodatna znanja	UKUPNO
5603 Vozački ispit za "C" kategoriju	1
6004 Kurs za teleprinteristu	6
6401 Kurs za rad u spoljnoj trgovini	22
6501 Kurs za rukovanje životnim namirnicama	20
6601 Kurs za menadžere	84
6701 Kurs za knjigovodstvene poslove u preduzeću	8
6702 Kurs za računovođu	12
6801 Pravosudni ispit	5
6901 Kurs za operatera na računaru	16
6903 Kurs za operatera na KOM - u	5
6920 Kurs za Corel graphics	3
6922 Kurs za Oracle	2
6926 Kurs za aplikativne programere	13
6931 Kurs za bazu podataka - DBASE	2
7203 Kurs za telohranitelja	29
8501 Kurs za aranžiranje cvijeća i ikebanu	7
8706 Kurs za public relations	46

8831 Engleski - početni nivo	21
9902 Kurs za uvođenje i kontrolu kvaliteta po ISO9000 standardu	5
9903 Položen stručni ispit	3
9904 Poznavanje rada na računaru	75
9905 Poznavanje engleskog jezika	146
UKUPNO	531

Kursevi iz oblasti poznavanja engleskog jezika i dalje su najzastupljeniji kada su u pitanju dodatna znanja i učestvuju sa **31,45%** u ukupnom broju. Pored njih Kurs za menadžere, Poznavanje rada na računaru, Kurs za “Odnose sa javnošću”, Kurs za telohranitelja, Kurs za rad u spoljnoj trgovini, Kurs za rukovanje životnim namirnicama takođe učestvuju u većem broju.

I kod dodatnih znanja, kao i kod zanimanja imamo značajno opadanje osposobljavanja zaposlenih, odnosno, ulaganje poslodavaca u osposobljavanje zaposlenih i ono je u odnosu na 2008. godinu za oko 2,7 puta manja.

3.5 Priliv zaposlenih u 2009 godini

3.5.1. Broj novozaposlenih

Tabelarni pregled koji slijedi daje pregled novozaposlenih lica u Regiji po opštinama. Ukupan broj novozaposlenih iznosi **2782** od čega **42,85%** čine žene.

U komparaciji sa ukupnim brojem novozaposlenih u Republici konstatujemo da je u regiji Podgorica zaposleno **36,30%** od ukupnog broja novozaposlenih.

Tabela koja slijedi, daje nam podatke o ukupnom broju novozaposlenih, po opštinama, u Regiji i Republici.

Tabela 16: Broj novozaposlenih po opštinama regije Podgorica

Opština	CETINJE	DANILO-VGRAD	KOLAŠIN	PODGORICA	UKUPNO REGIJA	UKUPNO CRNA GORA
Br. novozaposlenih	85	157	31	2509	2782	7663
Br. novozaposlenih žene	52	81	10	1049	1192	3613

U komparaciji sa zapošljavanjem novih radnika u 2008. godini, možemo konstatovati da je nivo zapošljavanja opao za skoro 25%, a uzročnika, kao i u mnogim sličnim pokazateljima, nalazimo u ekonomskoj krizi.

Broj novozaposlenih po djelatnostima dat je u sljedećoj tabeli:

Tabela 17: Broj novozaposlenih po djelatnostima

Djelatnosti	Broj novozaposlenih (ukupno)	Broj novozaposlenih (žene)
Poljopriv. lov i šumarstvo	31	16
Ribarstvo	34	30
Snabdijevanje električnom energijom	13	5
Građevinarstvo	310	19
Trgovina	799	415
Prerađivačka industrija	214	92
Finansijsko posredovanje	203	114
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	196	63
Državna uprava	176	85
Obrazovanje	252	127
Zdravstveni i socijalni rad	90	50
Komunalne aktivnosti	136	65
Vađenje ruda i kamena	49	4
Saobraćaj i veze	200	56
Hoteli i restorani	79	51
UKUPNO	2782	1192

Posmatrano po djelatnostima, najviše novozaposlenih je u Trgovini (**28,72%**), zatim u Građevinarstvu (**11,14%**), Obrazovanju (**9%**) i Prerađivačkoj industriji (**7,7%**). Najmanje učešće je u djelatnosti Snabdijevanje električnom energijom sa 0,7% što je proporcionalno i učešću ove djelatnosti u ukupnom uzorku poslodavaca.

Učešće žena znatno je manje u djelatnostima Snabdijevanje električnom energijom, Građevinarstvu i Vađenje ruda i kamena, a znatno više u Obrazovanju.

U narednoj tabeli data su zanimanja novozaposlenih u 2009. godini.

**Tabela 18: Novozaposleni u 2009 godini, po zanimanjima
(sa više od 5 po zanimanju)**

Zanimanje novozaposlenih	Ukupno	Žene
104502 Čistač prostorija	11	11
104503 Spremačica u zdravstvu	28	25
109900 Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	224	25
200511 Pomoćnik mljekara	16	0
205200 Pomoćni građevinski radnik (II SSS i PK)	96	0
205704 Čuvar pruge	11	0
206131 Kranovođa	6	0
206402 Paker	10	5
206522 Sobarica	14	14
207201 Čuvar	11	0
300502 Pekar	33	20
300903 Lovočuvar	5	0
301813 Bravar	31	0
302230 Vazduhoplovni mehaničar	10	0
302700 Monter telekomunikacionih mreža (III SSS i KV)	6	0
304701 Moler - farbar	7	0
305204 Zidar	7	0
305600 Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	15	0
305602 Vozač putničkog automobila	10	1
306400 Prodavac (III SSS i KV)	295	210
306461 Magacioner	42	3
306500 Ugostitelj (III SSS i KV)	6	0
306702 Kasir	19	19
306703 Inkasant	17	0
307101 Administrator	83	21
307201 Zaštitar imovine - portir	6	0
309640 Frizer za žene	8	7
309901 SSS-III	58	4
309951 Krupije	7	0
401543 Serviser rudarske opreme i uređaja za spasavanje	8	0

401911 Tehničar - konstruktor metalnih konstrukcija	9	0
403101 Hemijski tehničar	28	4
405200 Građevinski tehničar (IV SSS)	23	4
405604 Vozač teretnog motornog vozila	49	0
405931 Vazduhoplovna stjuardesa	16	16
406400 Trgovački tehničar (IV SSS)	115	102
406513 Konobar	76	17
406515 Kuvar	19	13
406700 Ekonomski tehničar (IV SSS)	28	18
406702 Blagajnik	25	21
406721 Knjigovođa	10	8
407100 Administrativni tehničar (IV SSS)	22	16
407121 Administrativno - tehnički sekretar	12	7
407221 Vatrogasac	41	3
407301 Administrator osiguranja	14	7
409002 Medicinska sestra	21	21
409021 Pedijatrijska sestra	10	10
409200 Farmaceutski tehničar (IV SSS)	51	48
409903 SSS tehničkog smjera	7	4
409904 SSS društvenog smjera	19	13
409905 SSS opšteg smjera	31	15
506515 Kuvar - specijalista	6	3
506517 Barmen	6	1
507121 Poslovni sekretar	11	9
509231 Laboratorijski tehničar - biohemijski smjer	8	4
612600 Inženjer elektrotehnike za elektroniku (VI/1 SSS)	15	1
616453 Komercijalista	11	5
616600 Menadžer (VI/1 SSS)	31	14
616700 Ekonomista za finansije, računovodstvo i bankarstvo (VI/1 SSS)	9	5
617502 Nastavnik razredne nastave	13	11
618691 Muzičar	9	2
711300 Diplomirani inženjer geologije (VII/1 SSS)	6	1
715200 Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 SSS)	37	15
716700 Diplomirani ekonomista za opštu ekonomiju, bankarstvo i finansije (VII/1)	11	6

716710 Diplomirani ekonomista	126	46
716800 Diplomirani pravnik (VII/1 SSS)	61	39
716921 Programer informacionog sistema	6	3
717502 Profesor razredne nastave	77	71
717510 Profesor istorije	8	6
717515 Profesor srpskohrvatskog jezika	6	3
717534 Profesor engleskog jezika	12	10
717579 Profesor fizičke kulture	10	1
717599 Profesor	24	24
717601 Profesor matematike	44	43
718301 Matematičar	9	6
718721 Novinar	17	3
719001 Ljekar opšte medicine	17	14
719200 Diplomirani farmaceut (VII/1 SSS)	6	6
726616 Menadžer - specijalista za internacionalni menadžment	6	5
Ostali	454	121
UKUPNO	2782	1190

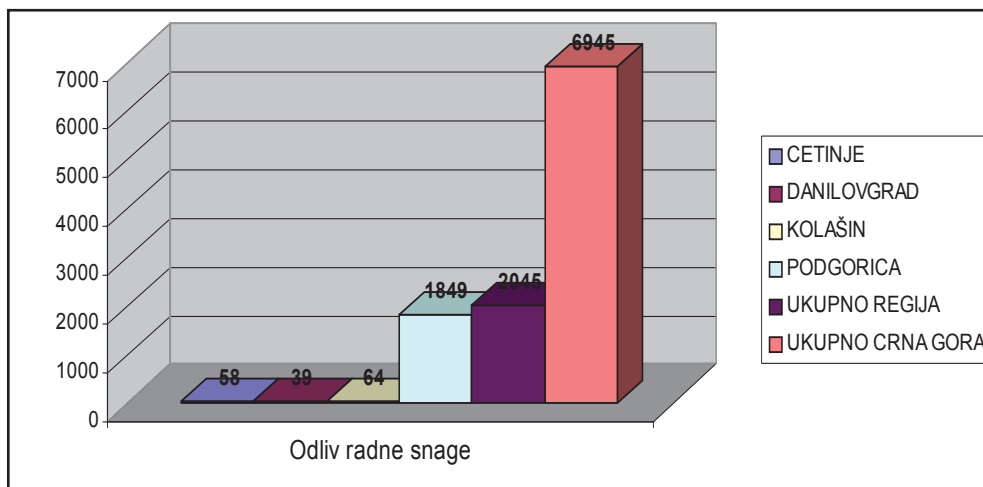
U ukupno 200 zanimanja, zaposleno je 2582 novih radnika, od čega je 46% žena.

Izdvajamo zanimanje Prodavač sa **10,60%** učešća u ukupnom zapošljavanju u 2009. godini. Zatim lica bez zanimanja sa **8,05%** (Građevinarstvo), Trgovce sa **4,13%** i drugi. Kao što smo vidjeli i u pregledu u strukturi ukupno zaposlenih po djelatnostima poslodavaca dominiraju Trgovina i Građevinarstvo. Ovakav trend se pojavljuje i u analizama proteklih godina iz prostog razloga što je Trgovina najrasprostranjenija djelatnost.

3.5.2. Odliv radne snage

U pregledu koji slijedi dat je broječni prikaz odliva radne snage u 2009. godini po opštinama Regije. Ukupan broj zaposlenih, koji iz bilo kog razloga (otпуст, penzija, teh.višak, promjena posla i sl.) nije više u radnom odnosu iznosi **2045** na nivou Regije, što predstavlja **29,44%** od ukupnog odliva radne snage u Republici.

Grafik 4: Ukupan odliv radne snage

Razlika između priliva i odliva radne snage na nivou Regije predstavlja **737** u korist novog zapošljavanja, pa nju možemo smatrati realnim pokazateljem priraštaja ukupnog broja zaposlenih na anketiranom uzorku. U komparaciji sa prošlogodišnjim uzorkom, realan priliv je za **50%** manji nego u 2008. godini, što nam na još jedan način signalizira krizu u 2009. godini.

U sljedećoj tabeli dato je broјčano stanje odliv radne snage žena:

Tabela 19: Odliv radne snage žena

Opština	CETINJE	DANILOVGRAD	KOLAŠIN	PODGORICA	UKUPNO REGIJA	UKUPNO CRNA GORA
Odliv radne snage žena	34	39	21	615	709	2606

Kada je u pitanju odliv ženske radne snage on predstavlja **34,66%** od ukupnog odliva, regije Podgorica.

U sljedećoj tabeli dato je pregled odliva radne snage po djelatnostima:

Tabela 20: Odliv radne snage po djelatnostima

Djelatnosti	Odliv radne snage -ukupno	Odliv radne snage -žene
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	11	3
Ribarstvo	14	12
Snabdijevanje električnom energijom	13	1

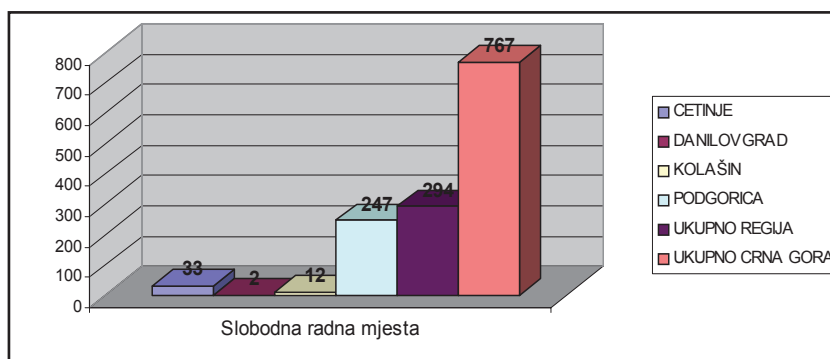
Građevinarstvo	180	20
Trgovina	425	186
Prerađivačka industrija	186	69
Finansijsko posredovanje	115	58
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	136	32
Državna uprava	111	32
Obrazovanje	122	66
Zdravstveni i socijalni rad	91	50
Komunalne aktivnosti	205	65
Vađenje ruda i kamena	91	5
Saobraćaj i veze	231	51
Hoteli i restorani	114	59
UKUPNO	2045	709

Posmatrano po djelatnostima najveći odliv radne snage je u Trgovini (**20,78%**), Saobraćaju i vezama (**11,30%**) i Ostale komunalne djelatnosti (10%). Ostale djelatnosti učestvuju sa manje od **10%**.

3.5.3 Slobodna radna mjesta

Pod slobodnim radnim mjestima Anketa je podrazumijevala radne pozicije koje su u 2009. godini bile nepopunjene. Na neki način to je i bila identifikacija nedostajuće radne snage u 2009. godini i uvod u poglavlje deficitarnih zanimanja.

Grafik 5: Slobodna radna mjesta

Na nivou Regije iskazana su **294** slobodna radna mjesta što je **38,33%** u odnosu na Republiku.

Ono što bi se moglo nazvati interesantnim, jeste veoma mali procenat učešća žena u ukupnom broju slobodnih radnih mjesta sa svega **13%**. Tako od 294 slobodnih radnih mjesta, samo 40 zahtijevaju žensku radnu snagu.

Slijedi tabela slobodnih radnih mjesta po djelatnostima poslodavaca:

Tabela 21: Slobodna radna mjesta po djelatnostima

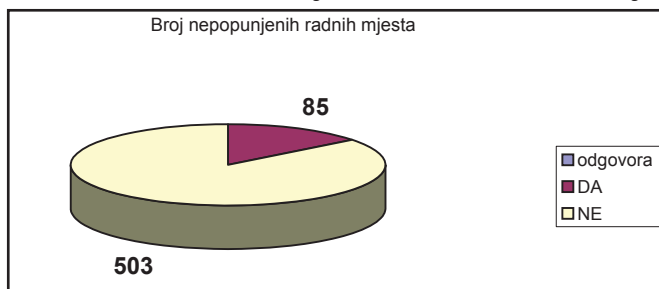
Djelatnosti	Slobodna radna mjesta-ukupno	Slobodna radna mjesta-žene
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	1	0
Ribarstvo	1	0
Snabdijevanje el. energijom	1	0
Građevinarstvo	48	5
Trgovina	17	4
Prerađivačka industrija	8	0
Finansijsko posredovanje	0	0
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	8	0
Državna uprava	109	15
Obrazovanje	4	3
Zdravstveni i socijalni rad	31	4
Komunalne aktivnosti	59	6
Vađenje ruda i kamena	1	0
Saobraćaj i veze	5	3
Hoteli i restorani	2	0
UKUPNO	294	40

Posmatrano po djelatnostima najveći broj slobodnih radnih mjesta imamo Državnoj upravi (**37%**), zatim u Komunalnim aktivnostima (**20%**), Građevinarstvu (**16,30%**). Trgovini (**13,37%**), i Zdravstvu (**11%**), do su ostale djelatnosti zastupljene sa manje od 10%.

3.6. Deficitarna zanimanja

Usklađivanje deficita sa jedne strane i suficita radne snage sa druge je problem koji naše tržište rada muči već godinama. Većina aktivnosti aktivnih mjera zapošljavanja kao i onih drugih, usmjerena je nalaženju načina kako da sa raspoloživom radnom snagom zadovolje potrebe tržišta rada. Fenomenologija ove pojave prilično je složena i prouzrokovana brojnim socio-društvenim okolnostima prošlog perioda, od rata u okruženju do tranzicije. Fakti zatečenog stanja dati su u ovom poglavlju.

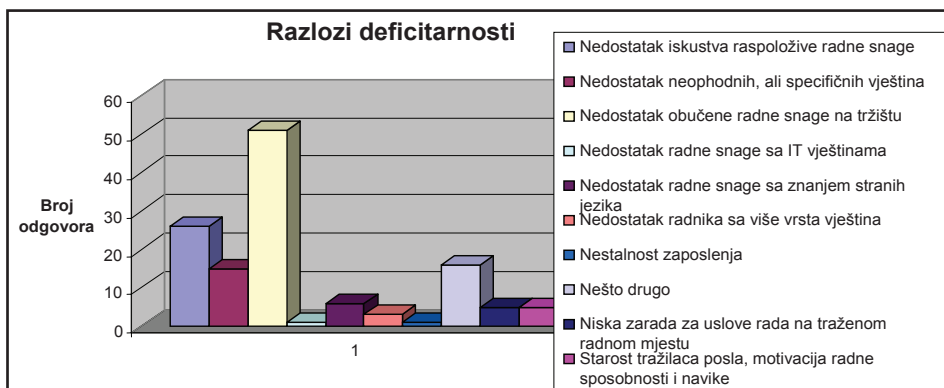
Grafik 6: Identifikacija deficitarnih zanimanja

Broj poslodavaca na nivou Regije, u anketiranom uzorku, koji je iskazao deficitarne kadrove u 2009. godini je 85 ili **14,45%** od ukupnog broja anketiranih, što je značajno manje od **30,20%** koliko je iskazano u 2008. godini. Razloge možemo tražiti u vjerovatno smanjenom obimu aktivnosti, koji su povezani sa zadovoljenjem ili iskorištenjem postojećeg kadra. Ostatak je vezan za one pozicije, odnosno profesije, koje u bilo kakvim uslovima predstavljaju deficit.

Slijedi grafički prikaz razloga deficitarnosti gledano iz ugla poslodavaca anketiranih u regiji Podgorica.

Grafik 7: Razlozi deficita

Iz grafičkog prikaza ponuđenih modaliteta odgovora možemo zaključiti da prema mišljenju poslodavaca na nivou regije Podgorica i u 2009. godini opcija odgovora “nedostatak obučene radne snage na tržištu” je najzastupljenija, sa **40%** učešća u ukupnim odgovorima, dok su opcije odgovora “nestalnost zaposlenja “ i “nedostatak radne snage sa IT vještinama” najmanje zastupljene.

Koja su to deficitarna zanimanja, prema mišljenju poslodavaca, prikazujemo sledećom tabelom:

Tabela 22: Deficitarna zanimanja

Šifra	Naziv zanimanja	Broj radnika
104502	Čistač prostorija	1
109900	Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	21
204031	Šivač kožne odjeće	50
205200	Pomoćni građevinski radnik (II SSS i PK)	15
300900	Šumar (III SSS i KV)	2
301813	Bravar	1
301972	Vodoinstalater	7
302220	Automehaničar	2
302431	Elektroinstalater	9
303651	Štampar visoke štampe	2
303661	Knjigovezac	2
304701	Moler - farbar	2
305203	Tesar	10
305204	Zidar	13
305207	Izolater	14
305222	Montažer građevinskih prefabrikovanih konstrukcija	6
305231	Rukovalac jednostavnih građevinskih mašina	4
305600	Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	3
305602	Vozač putničkog automobila	10
306131	Rukovalac dizalice	3
306411	Prodavac robe svakodnevne potrošnje	2
306461	Magacioner	1

306513	Kelner	2
307201	Zaštitar imovine - portir	5
309631	Pedikir	4
309640	Frizer za žene	3
309901	SSS-III	1
401681	Tehničar termičke obrade metala	2
402800	Elektrotehničar za računare (IV SSS)	1
405200	Građevinski tehničar (IV SSS)	5
405612	Tehničar drumskog saobraćaja	1
406400	Trgovački tehničar (IV SSS)	7
406513	Konobar	4
406515	Kuvar	2
406700	Ekonomski tehničar (IV SSS)	1
406721	Knjigovođa	2
407100	Administrativni tehničar (IV SSS)	1
407121	Administrativno - tehnički sekretar	1
407304	Likvidator šteta	2
407501	Vaspitač	2
409200	Farmaceutski tehničar (IV SSS)	3
409651	Kozmetičar	3
409905	SSS opšteg smjera	6
505207	Hidroizolater	1
616453	Komercijalista	2
616600	Menadžer (VI/1 SSS)	1
616700	Ekonomista za finansije, računovodstvo i bankarstvo (VI/1 SSS)	11
618240	Organizator rada	1
618691	Muzičar	18
619082	Fizioterapeut	1
710100	Diplomirani poljoprivredni inženjer za proizvodnju bilja (VII/1 SSS)	3
710501	Tehnolog prerade žita	1

710516	Tehnolog proizvodnje i prerade aditiva, začina, čaja, kafe i kavovina	1
711316	Geolog - analitičar	1
712100	Diplomirani mašinski inženjer za proizvodno mašinstvo (VII/1 SSS)	1
712400	Diplomirani inženjer elektrotehnike za energetiku (VII/1 SSS)	2
712500	Diplomirani inženjer elektrotehnike za elektromehaniku (VII/1 SSS)	1
712600	Diplomirani inženjer elektrotehnike za elektroniku (VII/1 SSS)	1
715000	Diplomirani inženjer geodezije (VII/1 SSS)	2
715100	Diplomirani inženjer arhitekture (VII/1 SSS)	3
715200	Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 SSS)	26
715600	Diplomirani inženjer za drumski saobraćaj (VII/1 SSS)	5
716700	Diplomirani ekonomista za opštu ekonomiju, bankarstvo i finansije (VII/1)	4
716710	Diplomirani ekonomista	6
716800	Diplomirani pravnik (VII/1 SSS)	72
716923	Informatičar	1
717534	Profesor engleskog jezika	1
717569	Profesor muzičke grupe predmeta	1
717601	Profesor matematike	3
718235	Defektolog	3
718641	Glumac	15
718833	Arheolog	2
719000	Doktor medicine (VII/1 SSS)	5
719001	Ljekar opšte medicine	3
719200	Diplomirani farmaceut (VII/1 SSS)	13
719900	VSS	30
809000	Doktor medicinskih nauka (VIII SSS)	2
UKUPNO, za 77 zanimanja		481

Za 2009. godinu poslodavci su izdvojili 77 deficitarnih zanimanja za 481 radno mjesto, što je za više od 50% manje u odnosu na 2008.godinu.

Bez obzira na smanjen broj ukupnog broja deficitarnih radnih mjesta, moglo bi se zaključiti da je izražena deficitarnost kod velikog broja zanimanja prisutna u kontinuitetu (i rezultati iz prethodne ankete to pokazuju), te da istoj treba posvetiti posebnu pažnju.

Dominiraju i dalje građevinski zanati sve do dipl. ing. građevinarstva. Nakon građevinarstva tu su i potrebe za radnim mjestima u administraciji, farmaceutskom poslu i sl.

Ne može se zaključiti sa identifikacijom već poznatih deficita radne snage, a da se ne kaže da u grupi izraženih potreba spadaju i zanimanja tipa: «muzičar» ili «glumac» ili «novinar», razni nivoi tehnologa, profesori matematike ili stranih jezika, ljekari ili pravnici. Ipak, to su zanimanja čijem se deficitu lakše može izaći u susret od deficita kadrova u Građevinarstvu ili Trgovini kada je u pitanju regija Podgorice.

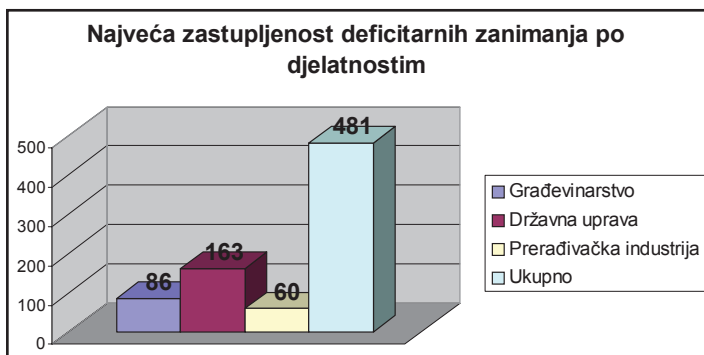
Rezultati prošlih analiza Zavod za zapošljavanje Crne Gore su doprinijeli detaljnoj analizi deficitarnih zanimanja, a dobijeni rezultati su modelirali razne obuke koje je Zavod organizovao za zanimanja koja su prepoznata kao deficitarna. Nadamo se da će se taj trend i nastaviti jer je definisanje deficita jedan od najznačajnijih karaktera za određivanje pravilne i uspješne politike zapošljavanja.

Treba još dodati da poslodavci u polju «sugestije i preporuke» obraćaju veliku pažnju na deficitarne kadrove.

Kada su u pitanju djelatnosti, tu dominiraju Građevinarstvo, Trgovina i Turizam i ugostiteljstvo, kao i u nizu predhodnih godina.

Slika deficitarnih zanimanja koji u ukupnom iznosu učestvuju sa više od 10% data je sledećim grafikom:

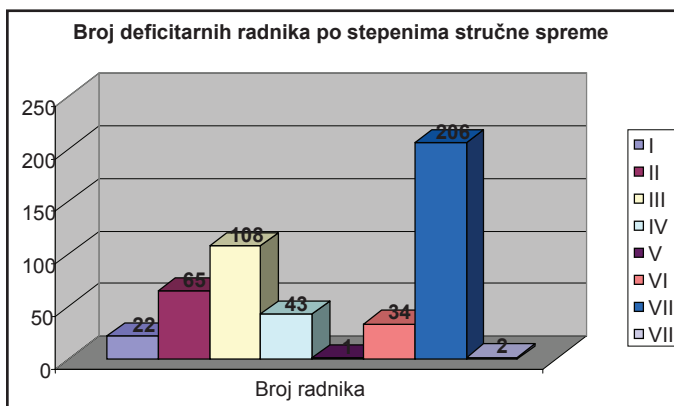
Grafik 8: Najveća zastupljenost deficitarnih zanimanja po djelatnostima poslodavaca

Državna uprava u ukupno izraženom deficitu učestvuje sa **33,90%**, Građevinarstvo sa **17,88%** i Prerađivačka industrija sa **12,46%**. Tu su trgovina sa 8,10%, Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti sa 10,60%, dok Poljoprivreda, Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, Finansijsko posredovanje i Obrazovanje imaju značajno manje učešće.

Sledećim grafikonom prikazana su deficitarna zanimanja po stepenima stručne spreme.

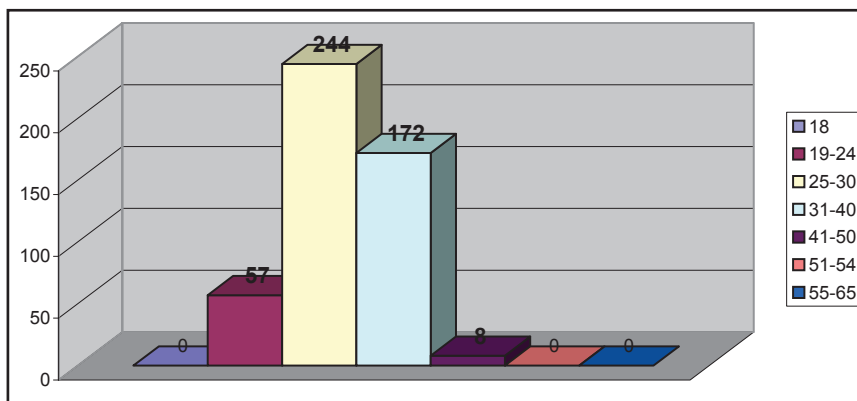
Grafik 9: Broj deficitarnih radnika po stepenima stručne spreme

Analizom podataka o deficitarnim zanimanjima prepoznajemo **VII stepen** školske spreme sa najvećim učešćem od **43%** u ukupnoj deficitarnosti, zatim **III stepen** sa **22,36%** i **II stepen** sa **13,45%**. Ostali stepeni zastupljeni su sa manje od 10%.

Sledećim grafikonom prikazana su deficitarna zanimanja po godinama starosti.

Grafik 10: Deficitarna zanimanja po godinama starosti

Ovom analizom dobijeni su podaci o deficitarnim zanimanjima, grupisanih po godinama starosti nedostajućih kadrova. Oni pokazuju da je najdeficitarnija radna snaga, kada su u pitanju godine starosti, ona između 25 i 30 godina sa **50%** učešća u ukupnom broju. Slijedi grupa od 31 do 40 godina starosti sa **35,76%** i grupa od 19 do 24 godine sa **11,85%** učešća dok je deficit ostalih starosnih grupa zanemariv ili ga nema.

Osim deficitarnih zanimanja identifikovali smo i deficite dodatnih znanja, pa njihov prikaz dajemo sljedećom tabelom:

Tabela 23: Deficiti posebnih znanja

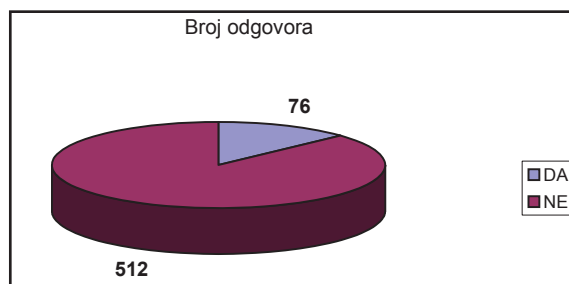
Naziv posebnog znanja	Broj radnika
Kurs za računovodu	2
Vozački ispit "D" kategorije	6
Engleski - srednji nivo	1
Poznavanje engleskog jezika	4
Položen stručni ispit	11
Poznavanje rada na računaru	4

Dodatna znanja, u današnje vrijeme, postaju veoma bitna za zapošljavanje i napredovanje u poslu. Jaz između zaposlenih iste spreme i obrazovanja sa ili bez dodatnog znanja veliki je. Zavod za zapošljavanje se već godinama suočava i bori sa ovim problemom omogućavajući nezaposlenim da sticanjem dodatnih znanja sebi u mnogome olakšaju zapošljavanje i shvate da je sve životno učenje i obrazovanje najbolji čuvar njihovog zaposlenja. Naravno, i mnogi poslodavci da bi sačuvali fleksibilnost i konkurentnost radne snage pribjegavaju njihovom osposobljavanju.

3.7. Viškovi radne snage

U sljedećem grafiku prikazan je broj odgovora poslodavaca, na pitanje da li su imali viškove radne snage tokom 2009.godine.

Grafik 11: Identifikacija viškova

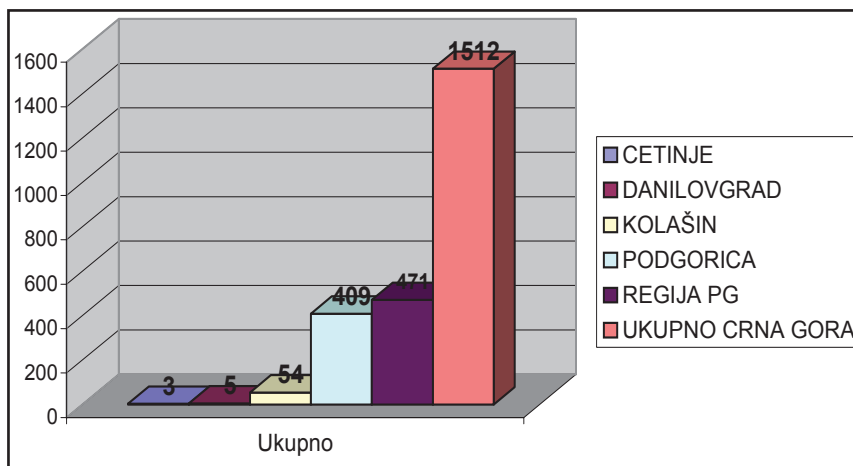
Od ukupno anketiranog broja poslodavaca njih **12,90%** ima viškove radne snage što je za nekoliko procenata više nego u 2008. godini. S obzirom da se u proteklim godinama bilježio blag ali konstantan pad broja onih poslodavaca kod kojih se pojavljuje višak radne snage, možemo konstatovati da je ovo još jedan pokazatelj ekonomske krize u poslovanju.

Tabela 24: Razlozi postojanja viškova

Razlozi viškova zaposlenih	Ukupno
Zbok teškoća u poslovanju izazvanih “globalnom ekonomskom krizom”	35
Zbog planiranog i realizovanog programa prestrukturiranja	9
Nelojalna konkurencija na tržištu	7
Neodgovarajuća kvalifikaciona struktura zaposlenih	2
Neodgovarajućih znanja i vještina zaposlenih	12
Nešto drugo	7

Iz prikazanog pregleda razloga viška zaposlenih možemo konstatovati da se “ekonomska kriza” nalazi kao ključni razlog za utvrđivanje viška zaposlenih u regiji Podgorica, sa skoro **50%**, dok **16,44%** poslodavaca kategoriju “neodgovarajućih znanja i vještina zaposlenih” smatra uzrokom postojanja viškova.

Grafik 12: Viškovi po opštinama u regiji Podgorice (brojčani prikaz)

Od ukupno 471 radnika identifikovanih kao viškovi zaposlenih, na Podgoricu otpada **87%** što je i proporcionalno uzorku sa kojim Podgorica učestvuje u Regiji. Danilovgrad i Cetinje prate taj trend, dok je u Kolašinu procenat učešća identifikovanog viška značajno veći.

Pregled viškova zaposlenih po zanimanjima dat je u sljedećoj tabeli. (zbog obima podataka tabela prikazuje viškove radne snage iskazane sa 3 ili više nekog zanimanja)

Tabela 25: Struktura viškova

Šifra	Naziv zanimanja	Broj radnika
104503	Spremačica u zdravstvu	3
109900	Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	16
204505	Čistač prozora	4
205200	Pomoćni građevinski radnik (II SSS i PK)	7
206522	Sobarica	8
207201	Čuvar	4
300502	Pekar	5
302400	Elektromonter - instalater (III SSS i KV)	7
302621	Radio i TV mehaničar	3
305204	Zidar	11
305600	Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	4
306400	Prodavac (III SSS i KV)	51
306513	Kelner	8
306515	Kuvar jednostavnih jela	4
307201	Zaštitar imovine - portir	13
309901	SSS-III	4
405604	Vozač teretnog motornog vozila	5
406400	Trgovački tehničar (IV SSS)	42
406515	Kuvar	12
406523	Recepcionar	6
406700	Ekonomski tehničar (IV SSS)	4
407121	Administrativno - tehnički sekretar	6
407221	Vatrogasac	41
408721	Novinarski reporter	3
409000	Medicinski tehničar (IV SSS)	23

409901	SŠS-IV	12
505604	Vozač teretnog motornog vozila - specijalista	5
506722	Knjigovođa kontista	4
616600	Menadžer (VI/1 SSS)	10
715200	Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 SSS)	3
717701	Profesor opštetehničkog obrazovanja	3
718721	Novinar	88
718822	Konzervator - restaurator kulturnih dobara	4
	Ostali	44
	Ukupno	471

Možemo izdvojiti par zanimanja koja dominiraju svojim brojem, kao što su: Trgovac, Prodavac, Vatrogasac, Medicinski tehničar, Novinar i druga.

Ono što bi se moglo nazvati paradoks i ako ima svoje utemeljenje, jeste da se često kao viškovi javljaju upravo ona zanimanja koja se pojavljuju i u oblasti deficitarnosti. Razloga ima raznih, ali oni najčešći su: zastarijevanje znanja ili vještina postojeće radne snage i potražnja za radnom snagom koja ta znanja i vještine posjeduje, u okviru istog zanimanja. Naravno da i transformacije i prestrukturiranja preduzeća imaju svoj udio.

4. Očekivano zapošljavanje u 2010. godini

4.1 Očekivano zapošljavanje u sezoni

Podaci sljedeće tebele nam omogućava da izvučemo zaključke i pretpostavke o tome koliko će poslodavci u okviru pojedinih djelatnosti imati potrebe za sezonskom radnom snagom na opštinskom, odnosno nacionalnom nivou.

Tabela 26: Očekivano zapošljavanje u sezoni po djelatnostima

Opština	CETINJE	DANILO-VGRAD	KOLAŠIN	PODGORICA
Tip reda	sezona			
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	0	5	0	1500
Ribarstvo	0	0	0	55
Vađenje ruda i kamena	0	0	0	0
Prerađivačka industrija	5	20	0	18
Proiz. i snabd. el. energijom	0	4	0	0
Građevinarstvo	10	0	0	192
Trgovina na veliko i malo	5	0	0	158
Hoteli i restorani	0	0	12	23
Saobraćaj i veze	0	0	0	101
Finansijsko posredovanje	0	0	0	0
Aktivnosti u vezi sa neket.	0	0	0	43
Državna uprava i odbrana	0	0	4	42
Obrazovanje	0	0	0	7
Zdravstveni i socijalni rad	0	0	0	1
Ostale komun. društ. aktivno.	2	0	0	82
Ukupno	22	29	16	2222

Ukupno očekivano zapošljavanje u toku sezone u regiji Podgorica iznosi **2289** radnika. Gledano po opštinama, u Podgorici poslodavci očekuju da će tokom sezone zaposliti **2222 radnika**, a najveće učešće u očekivanoj zaposlenosti u sezoni imaju poslodavci iz djelatnosti Poljoprivreda, lov i šumarstvo, koji očekuju da će u sezoni imati potrebu za **1500 radnika**, što predstavlja **67,50%** od ukupnog očekivanog zapošljavanja u sezoni 2010.godine u

ovoj opštini. Slijede poslodavci koji obavljaju djelatnost Građevinarstva sa **8,64%**, i Trgovine na veliko i malo sa **7,10%**. Učešće poslodavaca na nivou Podgorice, u očekivanom zapošljavanju u sezoni iz ostalih djelatnosti je ispod pet posto.

U opštinama Cetinje, Danilovgrad i Kolašin očekivano zapošljavanje u sezoni iskazano je u veoma malom obimu i kreće se oko 1% od ukupnog zapošljavanja sezonske radne snage u ovoj Regiji.

4.2 Očekivano zapošljavanje u toku 2010. godine

Slijedi pregled očekivanog zapošljavanja u toku 2009.godine po djelatnostima na opštinskom, regionalnom i nacionalnom nivou.

Tabela 27 a: Očekivano zapošljavanje u toku godine po djelatnostima

Opština	CETINJE	DANIL.	KOLAŠIN	PODGO-RICA	Ukupno po djelatnostima
Tip rada	U toku godine				
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	0	0	1	1	2
Ribarstvo	0	0	0	4	4
Vađenje ruda i kamena	0	0	0	0	0
Prerađivačka industrija	3	35	2	50	90
Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	0	2	8	0	10
Građevinarstvo	75	20	0	157	252
Trgovina na veliko i trgovina na malo;	15	22	15	501	553
Hoteli i restorani	0	0	4	86	90
Saobraćaj, skladištenje i veze	0	2	16	183	201
Finansijsko posredovanje	0	1	0	1724	1725
Aktivnosti u vezi s nekretnima, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	0	2	0	110	112
Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	0	7	4	441	452

Obrazovanje	0	18	1	23	42
Zdravstveni i socijalni rad	6	2	0	28	36
Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	2	0	0	66	68
Ukupno	102	111	51	3374	3638

Gledano po opštinama, u Podgorici poslodavci očekuju da će tokom 2010.godine zaposliti **3374 novih radnika**. Najveće učešće u očekivanom zapošljavanju u ovoj opštini imaju poslodavci koji obavljaju djelatnost Finansijskog posredovanja, koji očekuju da će zaposliti 1724 radnika, što predstavlja **51,50%** od ukupnog zapošljavanja koje očekuju poslodavci u 2010. godini u Podgorici.

Slijedi Trgovina na veliko i malo sa **14,85%** učešća u očekivanom zapošljavanju u 2010 godini, Državna uprava sa **13%**, poslodavci koji obavljaju djelatnost Saobraćaj i veze sa **5,41%** i poslodavci koji obavljaju djelatnost Trgovine sa **4,65%** itd.

U Cetinju poslodavci očekuju da će tokom 2010.godine zaposliti **102 radnika**. Najveće učešće u očekivanom zapošljavanju u ovoj opštini imaju poslodavci koji obavljaju djelatnost Građevinarstva i Trgovine.

U Danilovgradu poslodavci očekuju da će tokom 2009. godine zaposliti **111 radnika**. Najveća očekivanja su iskazali poslodavci iz oblasti Prerađivačke industrije, Građevinarstva i Trgovine.

U Kolašinu poslodavci očekuju da će tokom 2010 godine zaposliti **50 radnika**. Najveća očekivanja su iskazali poslodavci koji obavljaju djelatnosti Trgovine i Saobraćaja.

Gledano na nivou Regije, najveće učešće u očekivanom zapošljavanju imaju poslodavci koji obavljaju djelatnost Finansijskog posredovanja, Državne uprave, Trgovine i Građevinarstva.

Primjećujemo da se očekivana zapošljavanja u okviru djelatnosti koju obavljaju poslodavci razlikuju od opštine do opštine, kao i to da se ova razlika uočava i kod upoređivanja očekivanog zapošljavanja poslodavaca prema djelatnostima u ovoj Regiji sa očekivanim zapošljavanjem u Republici.

U ukupnom očekivanom zapošljavanju u Republici ova Regija učestvuje sa **42,30%**.

U tabeli koja slijedi dali smo pregled iskazanih promjena u zapošljavanju, po zanimanjima (za ona zanimanja u kojima će se zaposliti više od 10 radnika).

Tabela 27 b: Očekivano zapošljavanje u toku godine po zanimanjima

Zanimanje	Ukupno
Monterko-instalaterski manipulant	10
Spremačica u zdravstvu	6
Trgovinski manipulant	10
Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	1641
Pomoćnik mljekara	10
Šivač kožne odjeće	10
Garderober	16
Pomoćni građevinski radnik (II SSS i PK)	62
Sobarica	9
Pekar	10
Moler - farbar	9
Tesar	7
Zidar	15
Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	11
Vozač putničkog automobila	8
Poštar	20
Prodavac (III SSS i KV)	492
Magacioner	36
Ugostitelj (III SSS i KV)	20
Kelner	13
Inkasant	20
Administrator	13
Zaštitar imovine - portir	65
Mašinski tehničar - konstruktor (IV SSS)	6
Vozač teretnog motornog vozila	113
Vozač autobusa	10
Tehničar drumskog saobraćaja	1
Trgovački tehničar (IV SSS)	25
Konobar	33
Kuvar	13
Ekonomski tehničar (IV SSS)	20
Administrativni tehničar (IV SSS)	6
Administrativno - tehnički sekretar	7

Vatrogasac	50
Farmaceutski tehničar (IV SSS)	16
Kozmetičar	6
SSS opšteg smjera	7
Barmen	9
Menadžer (VI/1 SSS)	25
Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 SSS)	32
Diplomirani ekonomista	64
Računovodstveni planer - analitičar	10
Diplomirani pravnik (VII/1 SSS)	41
Profesor razredne nastave	11
Glumac	26
Novinar	20
Doktor medicine (VII/1 SSS)	18
Diplomirani farmaceut (VII/1 SSS)	6
VSS	20
Ostalo	193
Ukupno	3301

U okviru iskazanih **156** zanimanja preovlađuju lica bez zanimanja i stručne sprema sa nepunih **50%**, zatim prodavci sa **15%** i Vozač teretnog motornog vozila sa **3,42%**, dok ostali učestvuju sa znatno manjim procentom.

4.3 Predviđanje smanjenja radne snage za 2010. godinu

Analizom bilježimo i predviđanje smanjenja za 2010. godinu. Iz razloga penzionisanja, smanjenja aktivnosti i sl. poslodavci planiraju smanjenje dato tabelom.

Tabela 28: Predviđanje smanjenja za 2010. godinu

Zanimanje	Ukupno
Lica bez zanimanja i stručne sprema (I SSS - NK)	5
Saobraćajno - transportni pomoćnik	2
Monter - instalater (III SSS i KV)	2
Prodavac (III SSS i KV)	16
Administrator	1

SSS-III	8
Trgovački tehničar (IV SSS)	7
Konobar	2
Učitelj i saradnik u nastavi	1
SSS opšteg smjera	4
Carinik	1
Nastavnik razredne nastave	2
Nastavnik matematike	1
Nastavnik hemije	1
Diplomirani ekonomista	1
Profesor	3
Bibliotekar	1
Ukupno	54

4.4 Zapošljavanje u naredne 2-3 godine

Novina u Anketi 2009/10 jeste pitanje o planiranom zapošljavanju u naredne 2-3 godine. I pored straha da će kriza dezorjentisati poslodavce u dugoročnijim planovima zapošljavanja, imamo iskazane značajne pokazatelje.

**Tabela 29: Zapošljavanje u naredne 2-3 godine
(preko 5 radnika po zanimanju)**

Zanimanje	UKUPNO
109900 Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	60
204031 Šivač kožne odjeće	50
205200 Pomoćni građevinski radnik (II SSS i PK)	60
207201 Čuvar	25
300513 Mesar	8
305201 Armirač	11
305203 Tesar	12
305204 Zidar	19
305600 Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	18
305602 Vozač putničkog automobila	10

306400 Prodavac (III SSS i KV)	122
306461 Magacioner	105
306500 Ugostitelj (III SSS i KV)	20
307101 Administrator	16
309640 Frizer za žene	15
309901 SSS-III	14
402600 Elektrotehničar elektronike (IV SSS)	11
405200 Građevinski tehničar (IV SSS)	10
406400 Trgovački tehničar (IV SSS)	144
406513 Konobar	51
406515 Kuvar	16
406531 Turistički tehničar	12
407121 Administrativno - tehnički sekretar	20
407221 Vatrogasac	105
408330 Laborant biologije	6
409000 Medicinski tehničar (IV SSS)	13
409200 Farmaceutski tehničar (IV SSS)	6
409651 Kozmetičar	7
409903 SSS tehničkog smjera	43
409905 SSS opšteg smjera	25
506517 Barmen	16
612800 Inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku (VI/1 SSS)	25
615200 Inženjer građevinarstva (VI/1 SSS)	8
615900 Inženjer vazdušnog saobraćaja (VI/1 SSS)	20
616453 Komercijalista	10
616600 Menadžer (VI/1 SSS)	11
618691 Muzičar	18
710401 Veterinar	8
715200 Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 SSS)	35
716800 Diplomirani pravnik (VII/1 SSS)	100
717502 Profesor razredne nastave	9
717534 Profesor engleskog jezika	6
717601 Profesor matematike	8
718531 Dizajner tehničkih proizvoda	9

719000 Doktor medicine (VII/1 SSS)	27
719200 Diplomirani farmaceut (VII/1 SSS)	12
719900 VSS	24
719901 VSS društvenog smjera	7
719975 Profesor	15
UKUPNO za 173 zanimanja	1777

U 173 zanimanja poslodavci planiraju, u periodu narednih 2-3 godine, angažovati 1777 radnika. Shodno učešću Trgovine kao dominantne grane, dominiraju zanimanja iz te oblasti.

4.5 Zapošljavanje lica sa invaliditetom

4.5.1 Zapošljavanje lica sa invaliditetom u posljednje dvije godine

Osobe sa invaliditetom i u produkcionom i u kreativnom smislu, sastavni su dio ljudskih resursa naše zajednice. Ta činjenica shvaćena je kao apsolutna u Zavodu za zapošljavanje, pa Zavod zajedno sa socijalnim partnerima već duži niz godina vodi i razvija razne programe osposobljavanja za ovu kadegoriju, zapošljava i posreduje u zapošljavanju. To je i razlog da ovaj upitnik, već godinama, tretira ovu problematiku.

Na žalost, zapošljavanje osoba sa invaliditetom ne daje očekivane rezultate. U prilog tome su i podaci koji slijede.

Tabela 30: Zapošljavanje lica sa invaliditetom u posljednje dvije godine

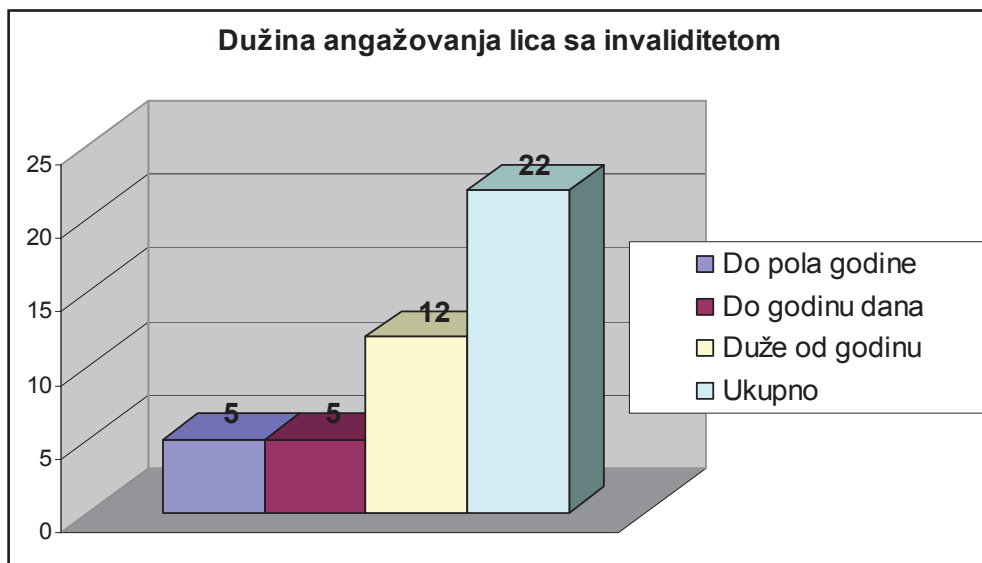
Zanimanje	UKUPNO
104502 Čistač prostorija	2
109900 Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	5
207201 Čuvar	1
303661 Knjigovezac	2
306400 Prodavac (III SSS i KV)	1
309901 SSS-III	3
406513 Konobar	1
406531 Turistički tehničar	1
406721 Knjigovođa	1
407100 Administrativni tehničar (IV SSS)	1

409905 SSS opšteg smjera	1
509641 Frizer - specijalista	1
616600 Menadžer (VI/1 SSS)	1
718512 Grafički dizajner	1
UKUPNO	22

Iz predhodne tabele, dalo bi se zaključiti da, osim »lica bez zanimanja« nema zanimanja koja su zastupljena kada je u pitanju zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Grafikonom 14 dajemo prikaz dužina radnog angažovanja lica sa invaliditetom, u brojčanom iznosu.

Grafik 13: Dužina radnog angažovanja lica sa invaliditetom

Dominiraju zapošljavanja na duže od godine, što je i razumna posljedica činjenice da opremanje radnog mjesta i stvaranje ostalih preduslova za rad lica sa invaliditetom, zahtijeva vrijeme i ulaganja, pa poslodavci koji se odluče za njihovo zapošljavanje računaju na duži rok.

4.5.2 Zapošljavanje lica sa invaliditetom uz određene subvencije

U više od 60 zanimanja poslodavci bi angažovali 188 lica sa invaliditetom. Slijedi pregled tih zanimanja.

Tabela 31: Zapošljavanje lica sa invaliditetom uz određene subvencije

Zanimanje	UKUPNO
104502 Čistač prostorija	3
109900 Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	13
206402 Paker	1
206515 Pomoćni kuvar	1
207201 Čuvar	1
301900 Monter - instalater (III SSS i KV)	2
302230 Vazduhoplovni mehaničar	3
302621 Radio i TV mehaničar	1
303661 Knjigovezac	2
305600 Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	2
306400 Prodavac (III SSS i KV)	1
306461 Magacioner	4
307101 Administrator	11
307111 Daktilograf	1
307201 Zaštitar imovine - portir	4
309901 SSS-III	3
402400 Elektrotehničar energetike (IV SSS)	2
402600 Elektrotehničar elektronike (IV SSS)	1
404521 Domar	1
406400 Trgovački tehničar (IV SSS)	11
406531 Turistički tehničar	1
406700 Ekonomski tehničar (IV SSS)	2
406721 Knjigovođa	3
407100 Administrativni tehničar (IV SSS)	11
407121 Administrativno - tehnički sekretar	3
407502 Učitelj i saradnik u nastavi	1
409905 SSS opšteg smjera	7
503628 Štamparski mašinski slugač - specijalista	1
507121 Poslovni sekretar	1
611800 Mašinski inženjer (VI/1 SSS)	1
612600 Inženjer elektrotehnike za elektroniku (VI/1 SSS)	1
612800 Inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku (VI/1 SSS)	9
615021 Geodeta primijenjene geodezije	1

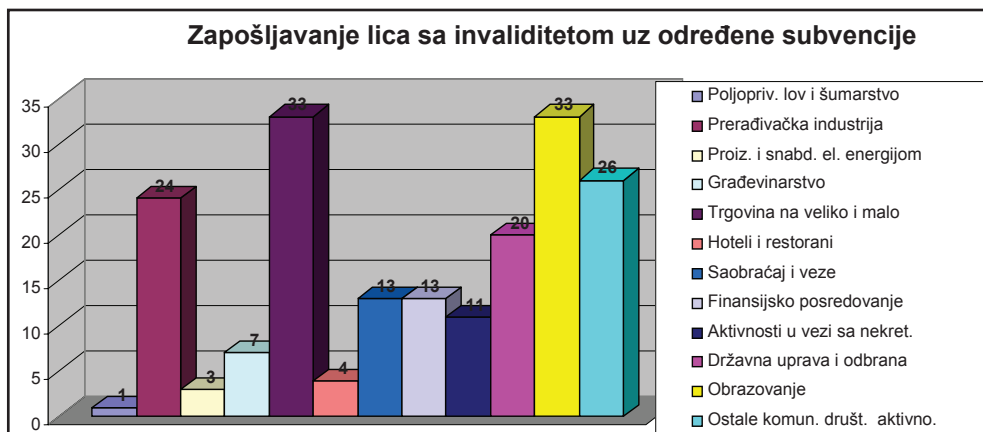
615200 Inženjer građevinarstva (VI/1 SSS)	1
615600 Inženjer drumskog saobraćaja (VI/1 SSS)	1
616400 Ekonomista za robni promet u trgovini (VI/1 SSS)	1
616700 Ekonomista za finansije, računovodstvo i bankarstvo (VI/1)	3
712400 Diplomirani inženjer elektrotehnike za energetiku (VII/1 SSS)	2
712800 Diplomirani inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku	1
715000 Diplomirani inženjer geodezije (VII/1 SSS)	1
715200 Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 SSS)	4
716710 Diplomirani ekonomista	13
716724 Računovodstveni planer - analitičar	2
716800 Diplomirani pravnik (VII/1 SSS)	9
716923 Informatičar	4
717502 Profesor razredne nastave	7
717534 Profesor engleskog jezika	2
717553 Profesor pravne grupe predmeta	1
717569 Profesor muzičke grupe predmeta	1
717601 Profesor matematike	2
717610 Profesor hemije	1
718310 Fizičar	1
718313 Geofizičar	1
718330 Biolog	1
718531 Dizajner tehničkih proizvoda	1
718721 Novinar	2
718811 Bibliotekar	2
718833 Arheolog	1
719900 VSS	8
719901 VSS društvenog smjera	5
UKUPNO	188

Izdvajamo "Lica bez zanimanja i stručne spreme", "Administratora", "Trgovačkog tehničara", "Administrativnog tehničara", "Diplomiranog ekonomistu", ali možemo zaključiti da nema zanimanja koje se izdvaja po obimu ili je specifikum ove socijalne grupacije.

Ono što jeste interesantno je to, da su namjere poslodavaca mnogo pozitivnije od pokazatelja realnog zapošljavanja, pa se nadamo da će se namjere i realizovati, a mi ih konstatovati u narednim godinama.

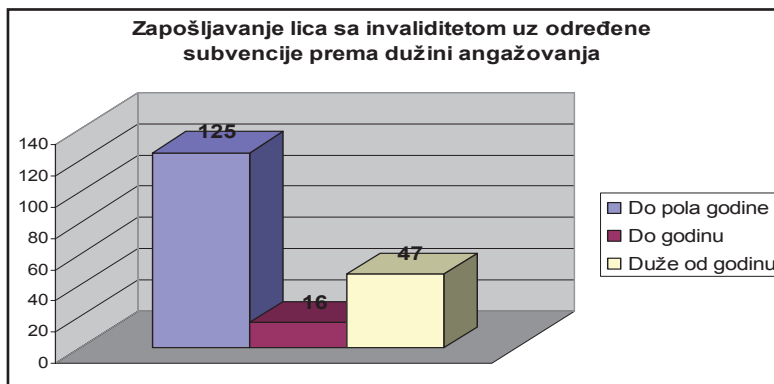
Iz podataka koji slijede u sljedećem grafiku možemo konstatovati da nema dominantne djelatnosti kada je u pitanju namjera zapošljavanja lica sa invaliditetom. Gledano iz drugog ugla one djelatnosti koje dominiraju, nijesu one koje proporcionalno učestvuju u namjeri zapošljavanja lica sa invaliditetom. Koristeći taj parametar, možemo reći da u namjeri zapošljavanja lica sa invaliditetom dominiraju djelatnosti Obrazovanja i Prerađivačke industrije.

Grafik 14: Zapošljavanje lica sa invaliditetom uz određene subvencije prema djelatnostima

Kada je u pitanju namjera zapošljavanja lica sa invaliditetom u odnosu na dužinu njihovog angažovanja, ona ne prati realne pokazatelje zapošljavanja, već dominira zapošljavanje na najnižu ponuđenu vremensku instancu, od pola godine.

Grafik 15: Zapošljavanje lica sa invaliditetom uz određene subvencije prema dužini angažovanja

4.6 Zapošljavanje Roma

4.6.1 Zapošljavanje Roma u posljednje 2 godine

Zavod za zapošljavanje Crne Gore već duži niz godina je posvećen rešavanju problema socijalne inkluzije RAE populacije u Crnoj Gori. Kroz različite programe stručnog osposobljavanje, obrazovanja, uključivanja u javne radove i sl. Zavod daje svoj doprinos uključivanja Roma u tokove obrazovanja i radnog angažovanja.

Kroz pitanja o zapošljavanju i potencijalnom zapošljavanju Roma u Crnoj Gori, pokušalo se doći do stava poslodavaca o tom problemu.

Prvi dio upitnika, odnosio se na identifikaciju zapošljavanja Roma u posljednje 2 godine. Kao što se može uočiti u tabeli koja slijedi, najveći broj (**353**) zaposlenih zaposlen je kao NK radna snaga, u ovom slučaju na sezonskim poslovima u djelatnosti Poljoprivreda, lov i šumarstvo. U drugim djelatnostima i stepenima stručne spreme učešće je minorno.

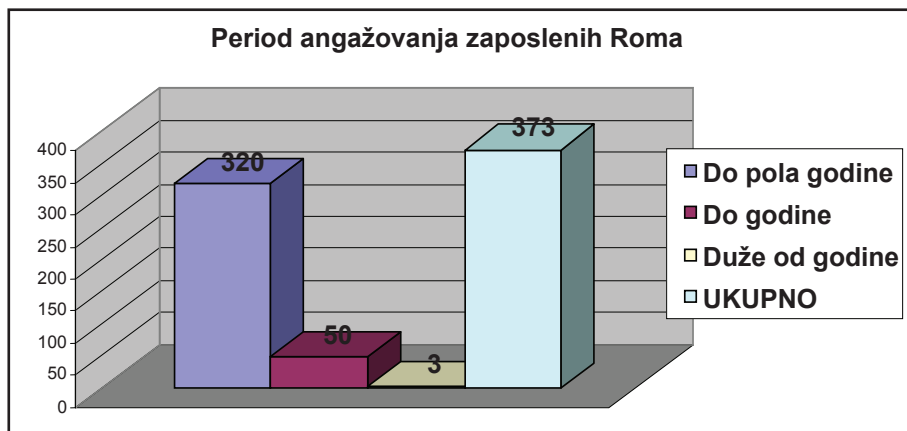
Tabela 32: Zapošljavanje Roma u posljednje 2 godine

Zanimanje	UKUPNO
104503 Spremačica u zdravstvu	2
109900 Lica bez zanimanja i stručne spreme	353
200511 Pomoćnik mljekara	2
203955 Pomoćnik čistača tekstila	1
205200 Pomoćni građevinski radnik (II SSS i PK)	5
206522 Sobarica	2
301813 Bravar	1
305602 Vozač putničkog automobila	2
406515 Kuvar	1
407502 Učitelj i saradnik u nastavi	1
617501 Vaspitač predškolske djece	1
716800 Diplomirani pravnik (VII/1 SSS)	1
717544 Profesor romskog jezika	1
UKUPNO	373

Kada je u pitanju dužina perioda angažovanja iz grafika koji slijedi možemo uočiti da je najveći broj njih angažovan do pola godine (**85,80%**) što i upućuje na sezonski karakter njihovog angažovanja. Oko **13,40%**

angažovano je na godinu a minoran je broj onih čije angažovanje prelazi godinu dana.

Grafik 16: Angažovanje Roma, prema dužini perioda angažovanja

4.6.2. Namjere zapošljavanja Roma

Sledeće pitanje poslodavcima trebalo je da da odgovor o njihovim namjerama da zaposle pripadnika RAE populacije. Međutim, ono što moramo pomenuti, da bi na što realniji način tumačili dobijene podatke, jeste prisutna potreba poslodavaca da se izraze afirmativno po pitanju RAE populacije i njihovog angažovanja. Mnogi od njih su stav o ne primanju Roma shvatili kao diskriminišući, pa im nije bilo u prilog da na taj način karakterišu svoju firmu, pa stoga, i ako nijesu imali realnih potreba ili namjere zaposliti Rome, neki od njih nijesu željeli to i konstatovati.

Iako to nije pravilo, ipak, na neki način, pokazuju dobijeni podaci, sliku i ozbiljnost problema zapošljavanja pripadnika RAE populacije u Crnoj Gori.

Sa druge strane, moramo dodati, da i njihova obrazovna struktura sprečava poslodavce da ih zaposle u određenim djelatnostima i pored njihove dobre namjere.

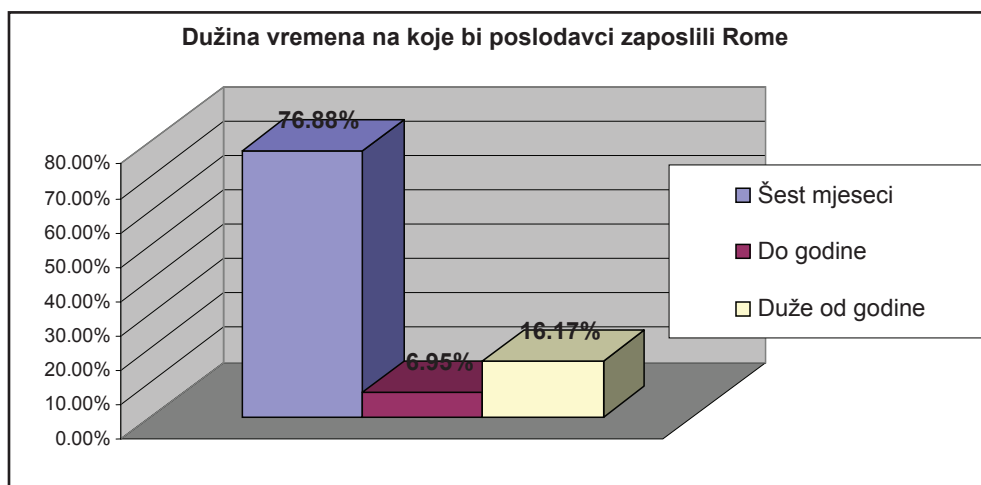
Tabela 33: Da li biste zaposlili Roma?

Zanimanje	Ukupno
104502 Čistač prostorija	15
104503 Spremačica u zdravstvu	9
105601 Saobraćajno - transportni manipulant	9
109900 Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	392
301900 Monter - instalater (III SSS i KV)	3
302230 Vazduhoplovni mehaničar	3
303325 Monter keramičkih elektroizolacionih elemenata	6
304701 Moler - farbar	6
305204 Zidar	3
305207 Izolater	6
305600 Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	10
305602 Vozač putničkog automobila	13
306400 Prodavac (III SSS i KV)	7
306461 Magacioner	5
307201 Zaštitar imovine - portir	3
309901 SSS-III	5
404521 Domar	3
406400 Trgovački tehničar (IV SSS)	20
406513 Konobar	5
407100 Administrativni tehničar (IV SSS)	5
409905 SSS opšteg smjera	5
612800 Inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku (VI/1)	6
616600 Menadžer (VI/1 SSS)	4
715200 Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 SSS)	3
716710 Diplomirani ekonomista	10
716800 Diplomirani pravnik (VII/1 SSS)	10
717502 Profesor razredne nastave	3
717599 Profesor	3
718833 Arheolog	3
719900 VSS	18
719901 VSS društvenog smjera	5
Ostali	107
UKUPNO	705

Iz prikazanog zaključujemo da bi u okviru **108** zanimanja poslodavci zaposlili **705** Roma. Od toga najviše njih (43,12%) u djelatnosti Poljoprivreda, lov i šumarstvo.

Najveći procenat Romske populacije, poslodavci bi angažovali na period od 6 mjeseci.

Grafik 17: Dužina vremena angažovanja Rome

Kada je u pitanju »potencijalno« angažovanje bilo koje kategorije, poslodavci se uvijek odlučuju za kraći rok.

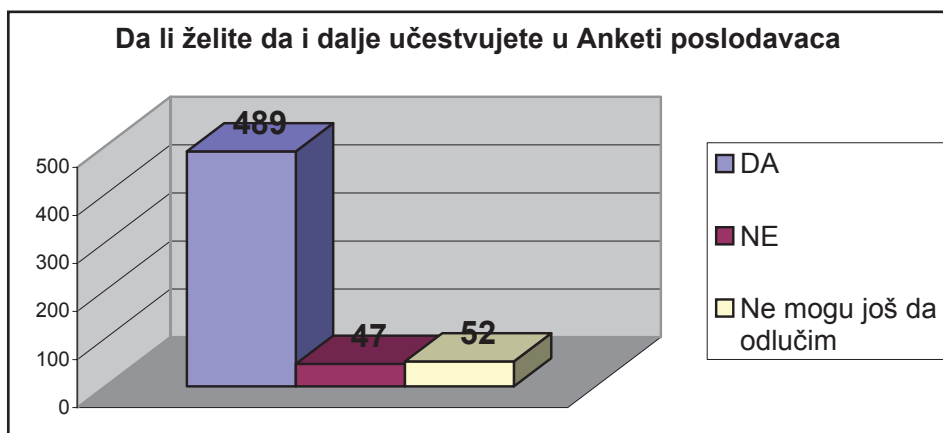
5. SARADNJA SA ZAVODOM ZA ZAPOSŁJAVANJE

5.1. Saradnja sa Zavodom za zapošljavanje

Postojeći barometar zaposlenosti uključuje uspostavljanje konstantnog uzorka u vremenu, sastavljenog od preduzeća i organizacija. Kao takav bi omogućio Zavodu za zapošljavanje dobijanje informacija u vezi sa tražnjom radne snage svakih 12 mjeseci. U tom smislu je anketiranim poslodavcima postavljeno pitanje da li žele da budu dio konstantnog uzorka.

U grafiku koja slijedi prikazan je pregled datih odgovora.

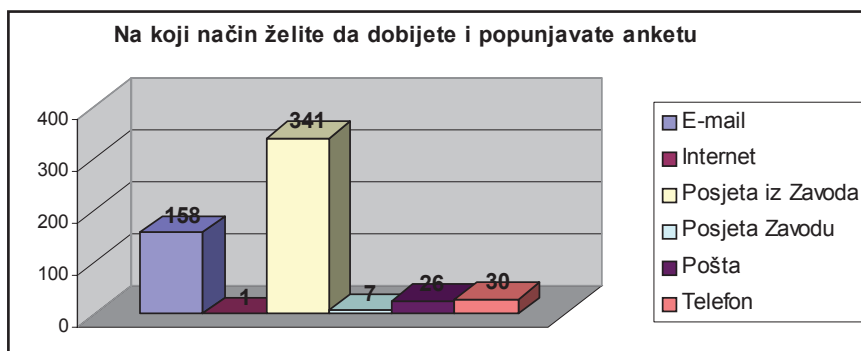
Grafik 18: Dalja saradnja na Anketi

Na ovo pitanje, kao što se vidi iz datog prikaza, 489 poslodavaca ili **83,62%** želi da bude dio konstantnog uzorka, 47 poslodavaca ili **8%** ne želi da bude dio konstantnog uzorka, dok se 52 poslodavca ili **8,85%** još nijesu odlučila da li žele ili ne da budu dio konstantnog uzorka.

Analizom dobijenih odgovora na pitanje »Kako bi ste voljeli da dobijete i popunjavate upitnik, uočavamo da je najveći broj poslodavaca opredijeljen za posjetu iz Zavoda, njih **58%**, dok **26,86%** poslodavaca želi da dobije i popuni upitnik putem e-maila. **4,42%** poslodavaca želi da dobije upitnik putem pošte, **5,10%** poslodavaca je iskazalo želju da anketni list popune u prostorijama Zavoda. Pošta i Internet minorno su interesantni poslodavcima, kao način komunikacije.

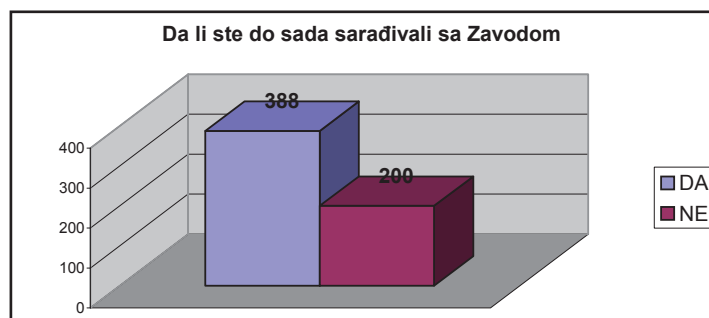
Grafik 19: Na koji način bi voljeli da dobijete i popunjavate anketni upitnik

Prateći stavove i razmišljanja najvećeg broja poslodavaca, možemo zaključiti da je dosadašnji način sprovođenja ankete poslodavaca najprihvatljiviji, dok značajno učešće ima i elektronska komunikacija.

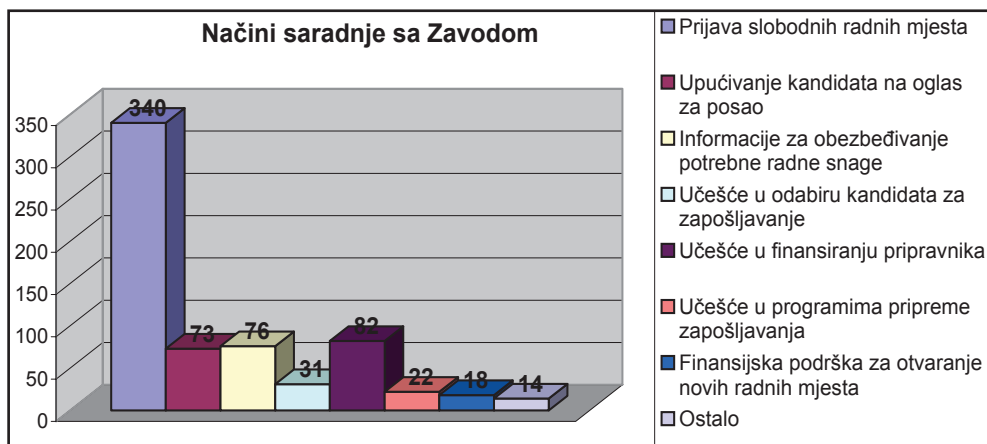
Na pitanje »Da li ste do sada saradivali sa Zavodom za zapošljavanje« potvrdno je odgovorilo 388 poslodavaca ili 66% od ukupnog broja anketiranih poslodavaca. Dok je njih 200 ili 34% reklo da nijesu nikada saradivali sa Zavodom za zapošljavanje, niti koristili njegov servis.

Grafik 20: Da li ste do sada saradivali sa Zavodom za zapošljavanje

Sledeći grafik nam daje pregled obima pojedinih vidova saradnje poslodavaca sa Zavodom, odnosno iz nje možemo izvući zaključke u kojem dijelu je servis Zavoda bio najpotrebniji poslodavcima u predašnjem periodu. Dobijeni podaci će pomoći Zavodu da, one vidove saradnje koji su bili zastupljeni u velikom obimu, još više unaprijedi, pojednostavi i prilagodi zahtjevima i potrebama poslodavaca, a da vidove saradnje koji nijesu iskorišteni u većem obimu, približi poslodavcima na način što će ih upoznati sa zakonskim rješenjima i mogućnostima, tehnicima sprovođenja istih, kao i prednostima koje im takvi vidovi saradnje mogu donijeti.

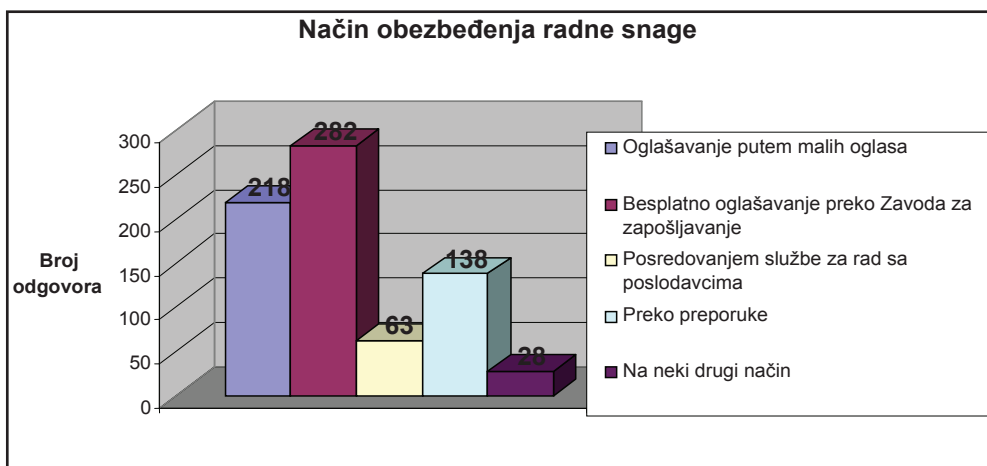
Grafik 21: Na koji način ste saradivali sa Zavodom

Iz pregleda dobijenih odgovora na ovo pitanje, zaključujemo da je najveći broj poslodavaca, od onih koji su ostvarili saradnju sa Zavodom u proteklom periodu, ostvarivao saradnju u dijelu prijavljivanja slobodnih radnih mjesta, **58%**, zatim u dijelu podnošenja zahtjeva Zavodu za učešće u dijelu zarade pripravnika, **14%**, u dijelu upućivanja kandidata na oglase za posao saradnju je ostvarilo **12,40%**, u dijelu informisanja o uslovima i mogućnostima za obezbjeđivanje potrebne radne snage saradnju je ostvario **12,90%**, dok u ostalim aktivnostima poslodavci participiraju u manjem broju.

5.2 Način obezbeđenja radne snage

Grafik 22: Način obezbeđenja radne snage

Iz podataka prikazanih grafikom, možemo zaključiti da je, još uvijek, najrasprostranjeniji način pribavljanja radnika putem besplatnog oglašavanja na stranicama Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u sredstvima javnog informisanja. **48%** poslodavaca koristi taj servis kao jedan, ili jedini, u procesu obezbeđenja radne snage. Nešto manje, njih **37%** objavljuje male oglase o svom trošku.

Ne mali broj poslodavaca, njih **23,47%**, koristi preporuku kao način dolaska do radne snage. Službu za rad sa poslodavcima u Birou i pripadajućim kancelarijama obilazi više od 10%.

Manji procenat njih se obraća Upravi za kadrove ili nekim privatnim agencijama za posredovanje ili su došli do odgovarajućeg kadra direktnom ponudom radne snage.

Možemo još konstatovati da opština Podgorica prati trend u Regiji dok je u opštinama Cetinje, Danilovgrad i Kolašin nešto izraženije besplatno objavljivanje oglasa, kroz aktivnost Zavoda za zapošljavanje.

5.3. Očekivanja od Zavoda i sugestije poslodavaca

Pitanje »Očekivanja i sugestije« poslodavaca, kada je u pitanju njihova saradnja sa Zavodom za zapošljavanje, imalo je za cilj dobijanje konkretnih sugestija i definisanih očekivanja poslodavaca, na način koji je omogućio poslodavcima da u slobodnoj formi, sa profilisanom sadržinom, znači ne-limitirani ponuđenim modalitetima, iskažu svoja očekivanja i sugerišu nove sadržaje saradnje, a sve sa ciljem podizanja nivoa kvaliteta saradnje poslodavaca i Zavoda za zapošljavanje.

Analizom dobijenih odgovora na ovo pitanje došli smo do određenih saznanja koja smo svrstali u dvije grupe.

U prvu grupu saznanja svrstali smo ona koja konstatuju nezadovoljstva poslodavaca koja su proizašla iz već ostvarene saradnje sa Zavodom. A ona se odnose na:

- nedovoljnu finansijsku podršku Zavoda kod otvaranja novih radnih mjesta,
- nedovoljno učešće Zavoda u dijelu zarade pripravnika i nedovoljna finansijska podrška obukama za deficitarna zanimanja, kao i na
- dinamiku finansijske realizacije kod već preuzetih obaveza. I u tom dijelu poslodavci očekuju da će u narednom periodu biti
- jasnije definisana finansijska podrška, te da će ista biti veća, a dinamika realizacije iste urednija. U cilju prevazilaženja ovog problema poslo-

davci sugerišu Zavodu pristupanje realizaciji pojedinih projekata tek nakon zatvorene finansijske konstrukcije uz precizno utvrđene kriterijume i na bazi istih utvrđene prioritete, brojeve i rokove, koji bi doprinijeli jasnijoj definiciji zakonskih rješenja i mogućnosti Zavoda, čime bi i očekivanja poslodavaca bila realna i planirana.

Druga grupa saznanja se odnosi na predlaganje novih sadržaja usluga koje bi pružao Zavod, a koje bi doprinijele efikasnijem i produktivnijem zadovoljenju potreba poslodavaca za radnom snagom. U ovom dijelu izdajamo sljedeće predloge i sugestije poslodavaca:

- organizovanje sajмова zapošljavanja u okviru konkretnih djelatnosti
- organizovanje javnih prezentacija programa i projekata koje Zavod realizuje ili planira da realizuje
- posjedovanje podataka o stvarnoj funkcionalnoj sposobnosti kandidata za posao, koja bi sadržala i prepoznala sve vještine i znanja koja isti posjeduje, uključujući i ona znanja koja nijesu formalnim putem stečena, kao i karakteristike koje ne preporučuju određenog kandidata za konkretni posao, uz pribavljanje i psihološkog profila kandidata
- ažurirati evidenciju nezaposlenih na način koji bi omogućio prepoznavanje svih onih koji žele da rade, odnosno onih koji su na evidenciji zbog određenih benefita, tipa zdravstvenog osiguranja, novčane nadoknade, socijalne pomoći itd.
- ojačati saradnju sa svim gradovima u Republici, na način koji omogućava informacije gdje i u kom gradu ima određenog profila zanimanja, ukoliko takvog nema u gradu u kojem konkretni poslodavac posluje
- ojačati i međudržavnu saradnju koja bi omogućila zadovoljavanje potreba za radnom snagom, bilo u broju, bilo u profilu koji nedostaje u konkretnoj državi
- organizovati **on line** službu u okviru sajta Zavoda
- neophodna je intenzivnija i obimnija saradnja sa naučnim institucijama i školama kao i njihovim resornim ministarstvom, u cilju razmjene iskustava i većeg učešća Zavoda u kreiranju obrazovnog sistema, odnosno zanimanja koja nedostaju na tržištu radne snage
- formirati listu nastavnika i profesora koji bi bili na raspolaganju školama kod zamjene odsutnih nastavnika i profesora.

Na kraju, možemo zaključiti da su poslodavci uglavnom zadovoljni i zainteresovani za sve vidove saradnje sa Zavodom, kao i to da isti u Zavodu prepoznaju partnera koji im može pomoći u rješavanju njihovih kadrovskih potreba i problema.

Rezime

Istraživanje

Anketa poslodavaca, je šesto po redu godišnje istraživanje kojim Zavod za zapošljavanje konsultuje poslodavce o različitim aspektima radne snage, a posebno o zaposlenosti, zapošljavanju, viškovima i manjkovima, obrazovanju i obuci radne snage. Ovogodišnje istraživanje je realizovano na uzorku od **588** što je **6,69%** od ukupno **8793** poslodavca regije Podgorica. Njime je obuhvaćeno **34562** zaposlenih.

Gledano po opštinama koje čine ovu Regiju, u Podgorici je anketiran 511 poslodavac, Cetinju 31, Danilovgaradu 31, a u Kolašinu 15 poslodavaca.

Uzorkom su obuhvaćeni poslodavci, iz grupe onih koji imaju 5 i više zaposlenih. Ovako definisan i obrađen uzorak je veoma reprezentativan, što rezultate istraživanja čini pouzdanim i relevantnim.

Privreda regije Podgorica

Privredu regije Podgorica karakteriše rast uslužnog sektora, prvenstveno trgovine i blaga stagnacija Građevinarstva, kao grane sa velikom ekspanzijom u posljednje nekoliko godina.

Kada su u pitanju djelatnosti poslodavaca na nivou Regije Podgorica, u uzorku su bili najzastupljeniji poslodavci koji obavljaju djelatnost Trgovina na veliko i malo, sa 30,61%. Zatim poslodavci koji obavljaju djelatnost: Aktivnosti u vezi sa nekretninama sa 10,20%,

Prerađivačka industrija sa 9,52%, Obrazovanje sa 8,84%, Ostale komunalne aktivnosti sa 7,48%, Državna uprava i odbrana sa 7,31%, Saobraćaj i veze sa 5,95%, Građevinarstvo sa 5,78%, dok su ostale djelatnosti zastupljene sa manje od 5%.

Kada je u pitanju oblik organizovanja, najveći broj anketiranih poslodavaca organizovan je kao DOO, odnosno 62,07% od ukupnog broja anketiranih. Slijede poslodavci koji su organizovani kao Ustanove sa 17,86% i Akcionarska društva sa 7,48% učešća.

Broj novozaposlenih

Ukupan broj novozaposlenih iznosi **2782** od čega **42,85%** čine žene. U komparaciji sa ukupnim brojem novozaposlenih u Republici regija Podgorica zaposleno **36,30%** od ukupnog broja novozaposlenih, kada je u pitanju anketirani uzorak.

U komparaciji sa zapošljavanjem novih radnika u 2008. godini, možemo konstatovati da je nivo zapošljavanja opao za skoro 25% a uzročnika kao i u mnogom sličnim pokazateljima nalazimo u ekonomskoj krizi.

Posmatrano po djelatnostima, najviše novozaposlenih je u Trgovini (**28,72%**), zatim u Građevinarstvu (**11,14%**), Obrazovanju (**9%**) i Prerađivačkoj industriji (**7,7%**).

Kod novozaposlenih izdvajamo zanimanje Prodavač sa **10,60%** učešća u ukupnom zapošljavanju u 2009. godini. Zatim lica bez zanimanja sa **8,05%** (građevinarstvo), Trgovce sa **4,13%** i drugi.

Obuke

Dok su u 2008.godini za svoje potrebe obučavali svoje zaposlene 42,80% poslodavaca Regije u 2009. svega **28,6%** izjasnilo se da organizuje neku vrstu obuke, usavršavanja, dokvalifikacije ili osposobljavanja za radno mjesto, za svoje zaposlene.

Pitanje obuke i usavršavanja sopstvenih zaposlenih o svome trošku i za svoje potrebe u Anketi 2009/10. identifikovalo nam je još jedan pokazatelj krize, ali i otvorilo neka nova pitanja kada je u pitanju obezbeđenje radne snage odnosno njihova priprema za tržište rada.

I kod dodatnih znanja, kao i kod zanimanja imamo značajno opadanje osposobljavanja zaposlenih, odnosno, ulaganje poslodavaca u osposobljavanje zaposlenih i ono je u odnosu na 2008. godinu za oko 2,7 puta manja.

Deficitarna zanimanja

Za 2009. godinu poslodavci su izdvojili 77 deficitarnih zanimanja za 481 radno mjesto, što je za više od 50% manje u odnosu na 2008.godinu.

Bez obzira na smanjen broj ukupnog broja deficitarnih radnih mjesta, moglo bi se zaključiti da je izražena deficitarnost kod velikog broja zanimanja prisutna u kontinuitetu.

Deficit kadrova u Građevinarstvu i Trgovini kada je u pitanju regija Podgorice i dalje je dominantan kada su u pitanju djelatnosti.

Kao rezultat prošlih analiza Zavod za zapošljavanje Crne Gore je modelirao razne obuke koje je Zavod organizovao za zanimanja koja su prepoznata kao deficitarna. Nadamo se da će se taj trend i nastaviti jer je definisanje deficita jedan od najznačajnijih pokazatelja za određivanje pravilne i uspješne politike zapošljavanja.

Treba još dodati da poslodavci u polju «sugestije i preporuke» obraćaju veliku pažnju na deficitarne kadrove.

Saradnja sa Zavodom:

Najveći broj poslodavaca, od onih koji su ostvarili saradnju sa Zavodom u proteklom periodu, ostvarivao je saradnju u dijelu prijavljivanja slo-

bodnih radnih mjesta, **58%**, zatim u dijelu podnošenja zahtjeva Zavodu za učešće u dijelu zarade pripravnika, **14%**, u dijelu upućivanja kandidata na oglase za posao saradnju je ostvarilo **12,40%**, u dijelu informisanja o uslovima i mogućnostima za obezbjeđivanje potrebne radne snage saradnju je ostvario **12,90%**, dok u ostalim aktivnostima poslodavci participiraju u manjem broju.

Kada govorimo o obezbeđenju radne snage, najrasprostranjeniji način pribavljanja radnika je putem besplatnog oglašavanja na stranicama Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. **48%** poslodavaca koristi taj servis kao jedan, ili jedini, u procesu obezbeđenja radne snage. Nešto manje, njih **37%** objavljuje male oglase o svome trošku. Ne mali broj poslodavaca, njih **23,47%**, koristi preporuku kao način dolaska do radne snage. Službu za rad sa poslodavcima u Birou i pripadajućim kancelarijama obilazi više od **10%**. Jedan manji procenat njih se obraća Upravi za kadrove ili nekim privatnim agencijama za posredovanje ili su došli do odgovarajućeg kadra direktnom ponudom radne snage.

Ovo istraživanje uključilo je, po prvi put, pitanje i problematiku zapošljavanja RAE populacije.

Takođe su dobijeni relevantni pokazatelji zapošljavanja lica sa invaliditetom, viškova radne snage i predviđanja novih zapošljavanja u narednom periodu.

Konačan zaključak, mogao bi biti, da je ekonomska kriza jasno izražena i u sferi zaposlenosti i zapošljavanja.

PRILOG

ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE CRNE GORE

Biro rada _____

Kancelarija _____

BAROMETAR ZAPOSLENOSTI – UPITNIK POSLODAVACA – 2009/2010

VAŽNO:

1. Cilj ovog istraživanja je prikupljanje informacija o promjenama na tržištu radne snage u Crnoj Gori.
2. Sve prikupljene informacije su strogo povjerljive i tretiraće se kao takve.
3. Navedene informacije neće obavezivati Vas ni Vaše preduzeće na bilo koji način, samo će unaprijediti našu saradnju.

U P I T N I K

DIO I: OPŠTI PODACI

1. Naziv: _____

2. Oblik organizovanja: _____

3. Oblik svojine: _____

4. Datum osnivanja preduzeća: _____

5. Opština: _____ Mjesto: _____

6. Adresa: _____

7. Telefon: _____, Faks: _____ E-mail: _____

8. Kontakt osoba za pitanja zapošljavanja: _____

9. Matični broj: _____ Registracioni broj: _____

10. Vrsta djelatnosti: _____ Šifra djelatnosti: _____

DIO II: ZAPOSŁJAVANJE U 2009. GODINI

11. Navedite broj zaposlenih u svakoj kategoriji zaposlenja u vašem preduzeću:

	Ukupno	Žene
Ugovor o radu na neodređeno vrijeme.		
Ugovor o radu na određeno vrijeme radi:		
a) vršenja sezonskih poslova,		
b) povećanja obima posla,		
c) zamjene privremeno odsutnog zaposlenog do njegovog povratka,		
d) izrade određenog projekta,		
e) obavljanja pripremnih poslova kod utvrđivanja novih programa , tehnologije i drugih tehničkih i tehnoloških unapređenja procesa rada, odnosno osposobljavanja zaposlenih,		
f) obavljanja javnih radova,		
g) ostalo.		
Probni rad		
Pripravnici		
Rad kod kuće		
UKUPNO		

12. Obrazovna struktura zaposlenih na dan anketiranja.

Ako je moguće, molimo navedite tačan broj zaposlenih.

Stepen stručne spreme	Broj zaposlenih
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	
VII	
VIII	
UKUPNO	

13. Od ukupnog broja zaposlenih u 2009., da li je i koliko njih prošlo neki vid obuke i usavršavanja?

DA

NE (Ukoliko je odgovor **NE**, molimo Vas pređite na pitanje br. 14)

Ukoliko je odgovor **DA**,

13.a Za koja zanimanja:

Šifra zanimanja	Naziv zanimanja	Broj zaposlenih koji su prošli obuku

13.b Za koja posebna znanja i vještine:

Šifra posebnog znanja	Naziv posebnog znanja	Broj zaposlenih koji su prošli obuku

13.c Koliko ste potrošili sredstava na obuku i usavršavanje zaposlenih u 2009. godini – unijeti procenat u odnosu na bruto zarade:

_____ %

14. Promjene u zapošljavanju u 2009.god. (Ako je broj novozaposlenih 0, ne popunjavati tabelu 14.a)

Br.	Priliv i odliv radne snage	Ukupno	Žene
1.	Broj novozaposlenih u 2009. god.		
2.	Odliv radne snage u 2009.god.		
3.	Broj nepopunjenih radnih mjesta u 2009. god.		

14.a Molimo Vas navedite zanimanja novozaposlenih u 2009. god.

Br.	Šifra zanimanja	Naziv zanimanja	Ukupno	Žene
1.				
2.				
3.				
4.				

15. Da li ste tokom 2009. god. imali slobodnih radnih mjesta koja nijeste mogli da popunite?

DA

NE (Molimo predite na pitanje 16.)

15.a Koji su, po Vašem mišljenju, glavni razlozi za nepopunjavanje slobodnih radnih mjesta: (Molimo Vas da stavite znak "x" u kućicu pored odgovora koji izražava Vaše mišljenje, možete zaokružiti jedan ili više odgovora)

Br	Razlog	Odgovor
1.	Nedostatak obučene radne snage na tržištu	
2.	Nedostatak iskustva raspoložive radne snage	
3.	Nedostatak neophodnih ali specifičnih vještina	
4.	Nedostatak neophodnih radnika sa više vrsta vještina (multiskills)	

5.	Nedostatak radne snage sa neophodnim IT vještinama	
6.	Nedostatak radne snage sa znanjem stranih jezika	
7.	Starost tražilaca posla, motivacija, radne sposobnosti i navike	
8.	Nestalnost zaposlenja	
9.	Niska zarada za uslove rada na traženom radnom mjestu	
10.	Nešto drugo – navedite _____	

15.b Molimo Vas navedite strukturu nepopunjenih radnih mjesta u 2009. god.:

Br.	Šifra zanimanja	Naziv zanimanja	Broj nepopunjenih radnih mjesta	Pol 1. m 2. ž 3. bez obzira na pol	Starosna grupa	Opšta i posebna tražena znanja, vještine i kompetencije:	
					1. do 18 god. 2. 19-24 3. 25-30 4. 31-40 5. 41-50 6. 51-54 7. 55-65	Šifra posebnog znanja	Naziv posebnog znanja
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							

16. Da li ste u 2009. god. imali viškova radne snage?

DA   **NE** (Molimo pređite na dio III, pitanje 17.)

16.a Ako je odgovor DA, molimo navedite strukturu viškova radne snage u 2009. god.:

Br.	Šifra zanimanja	Naziv zanimanja	Višak radnika (broj)
1.			
2.			
3.			
4.			

16.b Navedite glavne razloge koji su uticali na smanjenje broja zaposlenih u 2009 god. (Molimo Vas da stavite znak "x" u kućicu pored odgovora koji izražava Vaše mišljenje, možete zaokružiti jedan ili više odgovora)

Br.	Razlog	Odgovor
1.	Zbog teškoća u poslovanju koje je izazvala globalna ekonomska kriza	
2.	Zbog planiranog i realizovanog programa restrukturiranja	
3.	Zbog nelojalne konkurencije na tržištu	
4.	Zbog neadekvatne kvalifikacione strukture zaposlenih	
5.	Zbog nezadovoljavajućih znanja i vještina zaposlenih	

DIO III: OČEKIVANO ZAPOŠLJAVANJE U 2010

17.Očekivani broj zaposlenih:

Br.	Očekivani broj zaposlenih	Ukupno
1.	Očekivani broj zaposlenih u toku sezone	
2.	Očekivani broj zaposlenih u toku godine	

18. Molimo Vas navedite očekivane promjene u zaposlenosti po zanimanjima u ukupnom broju zaposlenih u narednih 12 mjeseci – pozitivnim brojkama izrazite povećanje, negativnim brojkama izrazite smanjenje zaposlenosti.

Br.	Šifra zanimanja	Naziv zanimanja	Očekivane promjene (broj)	
			Povećanje:	Smanjenje:
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

19. Koja su to zanimanja koja će Vam trebati u naredne 2 - 3 godine:

Br.	Naziv zanimanja	Stepen stručne spremlje	Broj izvršilaca	Pol
1.				
2.				
3.				

20. Da li ste zaposlili lica sa invaliditetom u posljednje 2 godine:

DA (Ako je odgovor DA popunite sljedeću tabelu) **NE**

Br.	Naziv zanimanja	Stepen stručne spremlje	Broj izvršilaca	Pol	Na koji rok

20.a Da li biste zaposlili lica sa invaliditetom uz određene subvencije:

DA (Ako je odgovor DA popunite sljedeću tabelu) **NE**

Br.	Naziv zanimanja	Stepen stručne spreme	Broj izvršilaca	Pol	Na koji rok

21. Da li ste zaposlili Rome u posljednje 2 godine?

DA (Ako je odgovor DA popunite sljedeću tabelu) **NE**

Br.	Naziv zanimanja	Stepen stručne spreme	Broj izvršilaca	Pol	Na koji rok

21.a Da li biste zaposlili Rome?

DA (Ako je odgovor DA popunite sljedeću tabelu) **NE**

Br.	Naziv zanimanja	Stepen stručne spreme	Broj izvršilaca	Pol	Na koji rok

DIO IV: SARADNJA SA ZAVODOM ZA ZAPOSŁJAVANJE

22. Postojeći barometar zaposlenosti uključuje uspostavljanje konstantnog uzorka u vremenu, sastavljenog od preduzeća i organizacija. Ovaj uzorak će omogućiti Zavodu za zapošljavanje gore navedene informacije u vezi sa tražnjom za radnom snagom svakih 12 mjeseci. Da li želite da učestvujete u tom panelu?

DA   Ne mogu još da odlučim.   NE (Molimo pređite na pitanje 23.)

22.a Kako biste voljeli da dobijate i popunjavate upitnik?

Telefon   E-mail   Pošta
 Posjeta Zavodu   Posjeta iz Zavoda

23. Da li ste saradivali sa Zavodom za zapošljavanje na angažovanju neophodne radne snage u 2009. godini?

DA   NE (Molimo pređite na pitanje 24.)

23.a Ako DA, molimo navedite (zaokružite) relevantne odgovore:

- A. Samo u dijelu prijavljivanja slobodnih radnih mjesta (radi oglašavanja)
- B. Upućivanje kandidata na oglase za posao
- C. Informacije o uslovima i mogućnostima za obezbjeđivanje potrebne radne snage
- D. Učešće u odabiru kandidata za zaposlenje (intervjui sa kandidatima, prezentacija kandidata, psihološka selekcija...)
- E. Učešće u finansiranju zapošljavanja pripravnika
- F. Učešće u izradi i sprovođenju programa osposobljavanja za zapošljavanje (stručno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija, usavršavanje)
- G. Finansijska podrška za otvaranje novih radnih mjesta
- H. Ostalo (molimo navedite) _____

24. Molimo navedite koje vrste usluga očekujete od Zavoda za zapošljavanje u zadovoljavanju vaših potreba za radnom snagom.

---

25. Molimo unesite ovdje sugestije i preporuke koje mogu doprinijeti uspješnijoj izradi i sprovođenju planova za zapošljavanje i saradnji između poslodavaca i Zavoda za zapošljavanje u zadovoljavanju vaših potreba u vezi sa radnom snagom i u svrhu opšteg povećanja zaposlenosti:

_____
Ime i prezime osobe
koja je popunila upitnik

_____
Potpis ovlaštene osobe
- poslodavca

Pečat

U _____ dana _____ 2009.

HVALA VAM ZA VAŠE VRIJEME I SARADNJU!

Zavod za zapošljavanje Crne Gore

020/241-746

020/243-398

www.zzzcg.org

E-mail: biopg@t-com.me

Biro rada Podgorica

020-406-801

Kancelarija Cetinje

041-236-072

Kancelarija Kolašin

020-860-850

Kancelarija Danilovgrad

020-812-864